

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Jakub Rubeš

Hodnocení důkazů v českém civilním soudním řízení

Diplomová práce

Olomouc 2013

Čestné prohlášení

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Hodnocení důkazů v českém civilním soudním řízení* vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.“

V Ostravě dne 31. března 2013

Jakub Rubeš

Já, níže podepsaný Jakub Rubeš, autor diplomové práce na téma

Hodnocení důkazů v českém civilním soudním řízení,

kteřá je literárním dílem ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění dalších předpisů, dávám tímto jako subjekt údajů svůj souhlas ve smyslu § 4, písm. e) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, správcí, kterým je

Univerzita Palackého v Olomouci

Křižkovského 8

771 47 Olomouc

Česká republika

ke zpracování údajů v rozsahu jména a příjmení v informačním systému, a to včetně zařazení do katalogů, a dále ke zpřístupnění jména a příjmení v katalogích a informačních systémech Univerzity Palackého v Olomouci, včetně neadresovaného zpřístupnění pomocí metod dálkového přístupu. Údaje mohou být takto zpřístupněny uživatelům služeb Univerzity Palackého v Olomouci. Realizace zpřístupnění zajišťuje ke dni podání tohoto prohlášení vnitřní složka Univerzity Palackého v Olomouci, která se nazývá Informační centrum UP.

Souhlas se poskytuje na dobu ochrany autorského díla podle autorského zákona.

V Ostravě dne 26. března 2013

Jakub Rubeš

Poděkování

Velice rád bych poděkoval JUDr. Renátě Šínové, Ph.D. za odborné vedení, podnětné připomínky, rady a konzultace, které mi s ochotou poskytovala během zpracovávání této diplomové práce.

Obsah

Obsah.....	5
Seznam používaných zkratk.....	7
Úvod.....	8
1. Hodnocení důkazů jako jedna z fází dokazování.....	10
1.1 Pojem hodnocení důkazů a pojem dokazování.....	10
1.2 Zásada volného hodnocení důkazů.....	11
1.3 Zásada legální teorie důkazní	13
2. Předpoklady volného hodnocení důkazů.....	15
2.1 Základní teorie určující předpoklady volného hodnocení důkazů.....	15
2.1.1 Subjektivní a objektivní předpoklady.....	15
2.1.2 Základní znaky charakterizující objektivní teorii míry důkazu.....	16
2.1.3 Základní znaky charakterizující subjektivní teorii míry důkazu.....	17
2.2 Míra důkazu v českém civilním procesu.....	18
2.2.1 Problematika určení požadované výše míry důkazu.....	18
2.2.2 Problematika tzv. redukce míry důkazu.....	20
2.2.3 Problematika explicitního či implicitního vyjádření míry důkazu v zákoně.....	23
2.3 Vnitřní přesvědčení soudce.....	24
3. Jednotlivé stránky hodnocení důkazů.....	26
3.1 Závažnost důkazu.....	26
3.1.1 Právní relevance důkazů a důkazních prostředků.....	26
3.1.2 Povinnost provést určitý důkaz k prokázání dané skutečnosti.....	28
3.2 Zákonnost důkazu.....	29
3.2.1 Pojem zákonosti důkazů a důkazních prostředků.....	29
3.2.2 Přípustnost a zákonost důkazů a důkazních prostředků.....	30
3.2.3 Zákonost důkazů a důkazních prostředků a soudní praxe.....	31

3.3 Pravdivost důkazu.....	33
3.3.1 Pojem pravdivosti důkazu.....	33
3.3.2 Problematika svědecké výpovědi a výslechu účastníka.....	34
3.3.3 Problematika věrohodnosti znaleckých posudků.....	37
4. Kontrola dodržování limitů volného hodnocení důkazů v českém civilním procesu.....	42
4.1 Nezávislost soudů a soudců a zákaz libovůle.....	42
4.2 Mechanismy umožňující kontrolu volného hodnocení důkazů.....	42
4.2.1 Pravidla formální logiky.....	43
4.2.2 Povinnost řádného odůvodnění rozhodnutí.....	43
4.2.3 „Přezkum“ volného hodnocení důkazů Ústavním soudem.....	45
4.2.4 Zpochybnění věrohodnosti jako odvolací důvod, přezkum hodnocení odvolacím soudem.....	45
4.2.5 „Přezkum“ hodnocení důkazů v rámci odvolání.....	48
4.2.6 Hodnocení důkazů v rámci obnovy řízení.....	49
Závěr.....	51
Seznam použité literatury.....	54
Abstrakt.....	58
Seznam klíčových slov.....	59
Příloha.....	60

Seznam používaných zkratek

čl. – článek

LZPS – usnesení předsednictva ČNR č. 2/ 1993 Sb., Listina základních práv a svobod, v platném a účinném znění

NOZ – aktuální znění: zákon č. 90/ 2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění

NS ČR – Nejvyšší soud České republiky

OSŘ – aktuální znění: zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

ÚS ČR – Ústavní soud České republiky

Úvod

Diplomová práce nese název Hodnocení důkazů v českém civilním soudním řízení. Toto téma není v ČR uceleně zpracováno, proto jsem se práci snažil rozvést v oblastech, které nejsou zcela ujasněné a které mohou předejít diskutabilní pohledy na věc. Z časového hlediska jsem se zabýval především účinnou úpravou v době tvorby této práce.

Základním cílem tohoto zpracování je vymezit podstatu hodnocení důkazů, zjistit, čím se soudce při hodnocení důkazů řídí, v jakých aspektech může uvažovat volně (na základě své osobní úvahy) a zda je v nějakém směru v této souvislosti něčím limitován. Předmětem mého zkoumání bylo odpovědět na otázku, jak by měl soud postupovat při hodnocení důkazů. Dále jsem se snažil poukázat na problémy, které, dle mého názoru, s hodnocením důkazů souvisí, a nastínit jejich možná řešení.

Uvědomuji si, že otázka hodnocení důkazů není jen otázkou čistě právní, ale do jisté míry zasahuje i do jiných vědních oborů – především logiky, filozofie práva ale také např. psychologie. Na některé tyto souvislosti se snažím ve své práci ohlédnout. Na některých místech uvádím i jisté koncepční odlišnosti, které jsou někdy promítnuty v cizích právních úpravách a mohou působit i na naši úpravu.

Práci jsem rozdělil do 4 základních kapitol, přičemž jednotlivé kapitoly spolu úzce souvisí.

První kapitola je pojata čistě jako úvod k tématu. Je zde vymezen pojem hodnocení důkazů, dokazování, zásada volného hodnocení důkazů a legální teorie důkazní. Stěžejním pro tuto kapitolu bude výklad ustanovení § 132 zákona č. 99/ 1963 Sb., občanského soudního řádu, v účinném znění (dále jen „OSŘ“).

Druhá kapitola vysvětluje, jak hodnocení důkazů koncepčně pojímá naše právní úprava. Značná část kapitoly je věnována problematice míry důkazu. K tomuto tématu jsem kladl 54 osobám, studentům práva i praktikujícím právníkům, tři otázky v rámci vytvořeného anonymního dotazníku, který se zaměřil na vybrané problematické aspekty míry důkazu. Cílem dotazníku je poukázat na různost názorů na řešení daných problémů. Dále je v rámci druhé kapitoly pojednáno o vnitřním přesvědčení soudce.

Třetí kapitola se zabývá jednotlivými stránkami hodnocení důkazů, a to zákonností, závažností a pravdivostí (věrohodností) důkazu. U jednotlivých stránek se snažím poukázat na problémy, které se v aplikační praxi objevovaly, resp. přetrvávají. Konkrétně u pravdivosti důkazu věnuji dostatečný prostor věrohodnosti znaleckých posudků a věrohodnosti důkazu

výslechem svědka či účastníka řízení, a to vzhledem k množství existující judikatury a nedávné novelizaci právní úpravy týkající se hodnocení znaleckých posudků. U stránky zákonnosti jsem se věnoval vybraným problémům přípustnosti některých nezákonně pořízených důkazů, jejich uplatněním při dokazování v civilním procesu a také tím, jak se s těmito problémy vypořádala soudní praxe. Výklad je věnován také stránce závažnosti důkazu.

Čtvrtá kapitola se zabývá tím, co z určitého hlediska směřuje zásadu volného hodnocení důkazů k její správné aplikaci a odlišuje ji tak od libovůle. V podkapitolách se tedy zaobírám jednotlivými mechanismy, které slouží ke kontrole dodržování limitů volného hodnocení. Tato kapitola také poukazuje na spojitosti hodnocení důkazů a některých ústavních principů.

Závěr práce je věnován zhodnocení dosažení vymezené hypotézy.

Pokud bych se měl vyjádřit ke zdrojům, které tvoří základ práce, snažil jsem se vyjít z odborné literatury, přitom jsem použil zejména metody analýzy a syntézy. Jelikož literatura dané téma zpracovává velmi okrajově a nedostatečně, snažil jsem se práci rozšířit o vlastní pohled, přičemž jsem uplatnil metodu indukce a dedukce. Na některých místech jsem čerpal i z odborných článků a pokusil jsem se práci obohatit o příslušnou judikaturu.

1 Hodnocení důkazů jako jedna z fází dokazování

1.1 Pojem hodnocení důkazů a pojem dokazování

Winterová dokazování vymezuje jako „procesním právem zvlášť upravený postup soudu (popř. jiného orgánu) a účastníků, směřující k vytvoření potřebných skutkových poznatků o rozhodných skutečnostech.“^{1 2}

Pro procesní dokazování je charakteristické to, že je regulováno právem a že je vždy v souvislosti s ním poskytovaná právní ochrana.³ Naopak, ve formální logice, která má pro hodnocení důkazů také význam, je dokazováním myšlena „logická operace (myšlenkový postup) směřující k odůvodnění pravdy nebo nepravdy z jiných pravdivých soudů.“⁴

Dokazování v procesněprávním smyslu je pojmem širším, než jak je chápáno dokazování ve smyslu formálně-logickém. Rozdíl lze podle Winterové spatřovat na příkladu provádění důkazu ohledáním (§ 130 OSŘ). Důkaz ohledáním lze chápat jako dokazování v procesněprávním smyslu, ve smyslu formálně-logickém však nikoli.⁵

Rozlišují se tradičně čtyři základní fáze procesního dokazování.⁶ První fází je navrhování (označování) důkazů, druhou fází procesního dokazování je obstarávání důkazů, třetí fází je provádění důkazů a poslední, čtvrtou, pro tuto práci zcela zásadní fází, je hodnocení důkazů.^{7 8}

OSŘ ve svých ustanoveních neuvádí legální definici hodnocení důkazů, nicméně definici lze nalézt v judikatuře Nejvyššího soudu České republiky (dále jen „NS ČR“). „Hodnocením důkazů se rozumí myšlenková činnost soudu, kterou je provedeným důkazům přisuzována hodnota závažnosti (důležitosti) pro rozhodnutí, hodnota zákonnosti, hodnota pravdivosti,

¹ WINTEROVÁ, Alena. In WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 5. aktualizované vydání, doplněné o předpisy evropského práva. Praha: Linde Praha, a. s., 2008, s. 249.

² Dle mého názoru zajímavě definuje dokazování Svoboda, a to jako „právem a procesními zvyklostmi upravený postup soudu a účastníků, jehož účelem je získání poznatků pro meritorní či jiné rozhodnutí soudu nebo účastníků, přičemž Svoboda v rámci této definice dále uvádí a připouští, že je možné získat pro rozhodnutí nebo pro svůj další procesní postup podstatné poznatky i jinak, než dokazováním, pokud tak stanoví zákon.“ (SVOBODA, Karel. *Dokazování*. Praha: ASPI - Wolters Kluwer, 2009, s. 12).

³ WINTEROVÁ, Alena. In WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní...*, s. 245.

⁴ MACUR, Josef. *Dokazování a procesní odpovědnost v občanském soudním řízení*. 1. vydání. Brno: Universita J.E. Purkyně v Brně - právnická fakulta, 1984, s. 13.

⁵ WINTEROVÁ, Alena. In WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní...*, s. 244.

⁶ STAVINHOVÁ, Jaruška. In STAVINHOVÁ, Jaruška, LAVICKÝ, Petr. *Základy civilního procesu*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 75.

⁷ WINTEROVÁ, Alena. In WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní...*, s. 271.

⁸ Vzhledem k tématu práce se však na tomto místě budu zabývat jen fází hodnocení důkazů. Bližší k ostatním fázím dokazování, např. viz WINTEROVÁ, Alena. In WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní...*, s. 271-273.

popřípadě věrohodnosti...“⁹

Tato definice vymezuje jednotlivé stránky, kterými se soud při hodnocení důkazů musí zabývat (k tomu blíže kapitola 3.).

Hodnocení důkazů lze jinými slovy vymezit jako „složitý myšlenkový postup, jehož podstatou jsou jednak dílčí, jednak komplexní závěry soudce o věrohodnosti zpráv získaných provedením důkazů, jež jsou pak podkladem pro závěr o tom, které skutečnosti účastníky tvrzené má soudce za prokázány, a jež tak tvoří zjištěný skutkový stav.“¹⁰

Winterová popisuje, kdo je subjektem hodnocení důkazů. Důkazy může pro své potřeby hodnotit účastník (např. pro zvolení dalšího procesního postupu). O relevanci hodnocení důkazů pro rozhodnutí ve věci lze však hovořit pouze v souvislosti s hodnocením učiněným soudem.¹¹

Hodnocení důkazů je možné rozčlenit do určitých fází. Úvahou jsem dospěl ke čtyřem základním fázím, které soudce musí dodržet. První fází je hodnocení všech jednotlivých provedených důkazů samostatně. Druhou fází je hodnocení všech provedených důkazů ve vzájemné souvislosti. Třetí fází je dosažení (případně nedosažení) vnitřního přesvědčení soudce na základě všech provedených rozhodných důkazů o pravdivosti tvrzených skutečností. Poslední fází je učinění řádného odůvodnění vyhodnocení všech provedených důkazů. Domnívám se, že nerespektování některé z těchto fází by vedlo k nesprávnému rozhodnutí ve věci.

Český civilní proces je postaven na volném hodnocení důkazů. Zásada volného hodnocení důkazu a zásada legální teorie důkazní, jako její protipól, se řadí mezi základní (odvětvové) zásady civilního procesu.^{12 13} Jak uvádí Winterová, uvedené zásady odpovídají na otázku: *„jakou váhu či hodnotu mohou pro posuzování skutkového stavu důkazní prostředky mít, tedy jak má soud provedené důkazy hodnotit.“¹⁴*

1.2 Zásada volného hodnocení důkazů

Zásada volného hodnocení důkazů má pro český civilní proces zcela zásadní význam. Ustanovení § 132 OSŘ, kde je tato zásada zakotvena, normuje, že soud hodnotí důkazy

⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2010, sp. zn. 33 Cdo 4374/ 2007

¹⁰ BUREŠ, Jaroslav. In DRÁPAL, Ljubomír (ed). *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 914 (§ 132).

¹¹ WINTEROVÁ, Alena. In WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní...*, s. 272.

¹² Tamtéž, s. 80.

¹³ Tamtéž, s. 75.

¹⁴ Tamtéž, s. 80.

podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci.¹⁵

Holländer charakterizuje volné hodnocení důkazů tak, že platí, že „*pro žádný důkazní prostředek není objektivním právem stanovena důkazní síla a je právě úkolem soudce transparentně vyložit důvody, pro které určitému důkazu přiřadil určité charakteristiky věrohodnosti, závažnosti i důkazní síly ve vztahu k dokazované tezi.*“¹⁶

Zásada volného hodnocení důkazů je tedy opakem zásady formálního hodnocení, podle které při splnění daných podmínek musí soud považovat skutečnost za prokázanou.¹⁷

Pokud bychom se snažili vymezit, co je předmětem volného hodnocení důkazů, zajímavou myšlenku přináší Macur, jenž uvádí, že „*předmětem volného hodnocení důkazů je hledání odpovědi na otázku, zda byla dosažena potřebná míra důkazu.*“¹⁸

Účastníci řízení nemají procesní nárok na provedení navržených důkazů. Soud sám vyhodnotí, které důkazy provede. Pokud se však soud rozhodne, že neprovede určitý důkaz, musí vždy zdůvodnit, proč daný důkaz neprovedl.¹⁹

Soud musí především izolovat ta tvrzení účastníků, která se týkají skutečností, jež jsou rozhodné pro řízení. Odpověď na otázku, které skutečnosti jsou rozhodné pro řízení a které nikoli, vyplývá pro soud z příslušných hmotněprávních norem, které soud hodlá aplikovat na daný skutkový stav. Soud také musí vyloučit všechny nesporné skutečnosti a posuzuje pravdivost důkazů týkajících se jen skutečností rozhodných a zároveň sporných. Tímto způsobem činí zjištění skutkového stavu věci, přičemž tento postup platí jak pro řízení sporná, tak i nesporná. Při hodnocení důkazů platí, že soud zkoumá jednotlivé důkazy samostatně (izolovaně), poté hodnotí tyto důkazy ve vzájemné souvislosti. Na základě tohoto hodnocení dochází k závěru o pravdivosti tvrzených skutečností. Ustanovení § 132 OSŘ upravuje také zásadu, že soud přihlíží ke všemu, co vyšlo za řízení najevo včetně toho, co uvedli účastníci. Tato zásada je limitována koncentrací řízení.²⁰

Zjištění rozhodných skutečností je krokem předcházejícím realizaci práva (zjišťování

¹⁵ BUREŠ, Jaroslav. In DRÁPAL, Ljubomír (ed). *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za...*, s. 913 (§ 132).

¹⁶ HOLLÄNDER, Pavel. *Filosofie práva*. 2. vydání. Plzeň: Nakladatelství a vydavatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012, s. 272-273.

¹⁷ BUREŠ, Jaroslav. In DRÁPAL, Ljubomír (ed). *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za...*, s. 913-914 (§ 132).

¹⁸ MACUR, Josef. *Postmodernismus a zjišťování skutkového stavu*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2001, s. 107.

¹⁹ VRCHA, Pavel. *Odůvodnění civilního rozsudku...*, s. 40.

²⁰ BUREŠ, Jaroslav. In DRÁPAL, Ljubomír (ed). *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za...*, s. 914-915 (§ 132).

právní normy dopadající na zjištěný skutkový stav) a následné aplikace těchto norem.²¹

1.3 Zásada legální teorie důkazní

OSŘ nepodává na žádném svém místě definici tzv. zásady legální teorie důkazní. Winterová hovoří o tom, že podle zásady legální teorie důkazní „*zákon stanoví důkazní sílu jednotlivých důkazních prostředků, popř. stanoví, které důkazní prostředky jsou k prokázání určitých skutečností a v jakém rozsahu nutné.*“²²

Schelleová zase popisuje zásadu legální teorie takto: „*soud v důkazním řízení byl vázán příslušnou právní normou, která mu předepisovala, jaký důkaz má v jaké kauze použít; rovněž bylo předepsáno, jak který důkaz hodnotit.*“²³ Domnívám se, že tato posledně uvedená definice vystihuje podstatu legální teorie důkazní nejvíce. Myslím si, že abychom mohli hovořit o legální teorii důkazní, musí být splněny oba předpoklady, o nichž Schellová hovoří. Tedy, právní předpis musí stanovit, který důkaz skutečnost prokáže (takový důkaz má jasně danou právní relevanci) a musí být také tomuto důkazu přiznána určitá důkazní síla. Tyto dvě stránky musí být, dle mého názoru, vyjádřeny kumulativně, což lze dovodit z toho, jak chápe tuto zásadu Schelleová (pomocí gramatického výkladu slova „rovněž“). Domnívám se, že toto Schelleovou nastíněné chápání je zcela správné.

Konkrétní projevy zásady legální teorie důkazní lze spatřovat v ustanovení § 134 OSŘ, popř. v ustanovení § 133b OSŘ.²⁴ Podle ustanovení § 134 OSŘ listiny vydané soudy České republiky nebo jinými státními orgány v mezích jejich pravomoci, jakož i listiny, které jsou zvláštními předpisy prohlášeny za veřejné, potvrzují, že jde o nařízení nebo prohlášení orgánu, který listinu vydal, a není-li dokázán opak, i pravdivost toho, co je v nich osvědčeno nebo potvrzeno.

Pokud bychom si tedy položili otázku, co smí soud hodnotit volně v souvislosti s veřejnými listinami, je nutné si vymezit, co lze obecně u listin zkoumat. Platí, že soud hodnotí pravost listiny i pravdivost obsahu listiny. Pravost listiny znamená, že listina pochází od jejího vystavitele, pravdivost listiny naopak znamená její správnost, tedy to, že listina odpovídá skutečnosti. Pokud se jedná o veřejnou listinu, a to osvědčení nebo potvrzení, soud

²¹ VRCHA, Pavel. *Odůvodnění civilního rozsudku*. Praha: Leges, 2010, s. 35-36.

²² WINTEROVÁ, Alena. In WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní...*, s. 80-81.

²³ SCHELLEOVÁ, Ilona a kol. *Úvod do civilního řízení*. 1. vydání. Praha: Eurelex Bohemia, s.r.o., 2005, s. 172.

²⁴ Winterová hovoří o náznaku legální teorie důkazní. Viz. WINTEROVÁ, Alena. In WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní...*, s. 81.

zkoumá jejich pravost i pravdivost obsahu. Pokud se jedná o veřejnou listinu, která má charakter nařízení či prohlášení orgánu, smí soud hodnotit jen její pravost, nikoli však pravdivost. U soukromých listin soud zkoumá pravost listiny i její pravdivost. Významný projev zásady legální teorie důkazní pak lze nalézt zejména v otázce důkazní síly veřejných listin. Pokud soud nemá pochybnost o pravosti veřejné listiny, může být taková listina zbavena důkazní síly jen za podmínky, že účastník prokáže, že daná veřejná listina je nepravdivá. Není tedy dostatečné pouhé popření správnosti veřejné listiny, jak je to umožněno u soukromých listin. U soukromých listin v důsledku popření pravdivosti má poté důkazní povinnost a důkazní břemeno účastník, který předložil soukromou listinu. Naopak pro veřejnou listinu platí, že má důkazní břemeno ten, kdo popírá její pravdivost.²⁵

Podle ustanovení § 133b OSŘ platí, že pokud byl ohledán přiměřený vzorek zboží, jehož výrobou mohlo být porušeno právo z duševního vlastnictví, má soud zjištění z ohledání vyplývající za prokázané vůči veškerému zboží. Podle Winterové toto ustanovení stanoví důkazní sílu ohledání u přiměřeného vzorku zboží.²⁶

---

²⁵ BUREŠ, Jaroslav. In DRÁPAL, Ljubomír (ed). *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za...*, s. 929 (§ 134).

²⁶ WINTEROVÁ, Alena. In WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní...*, s. 81.

2 Předpoklady volného hodnocení důkazů

2.1 Základní teorie určující předpoklady volného hodnocení důkazů

2.1.1 Subjektivní a objektivní předpoklady

Svoboda správně vystihuje, že středoevropská koncepce volného hodnocení důkazů (tedy i česká koncepce) je postavena na dvou předpokladech – objektivním a subjektivním. Podle Svobody oba tyto předpoklady vyplývají z OSŘ, objektivní prvek zejména z ustanovení § 6 OSŘ a subjektivní prvek z ustanovení § 132 OSŘ.²⁷ Objektivním předpokladem je, dle jeho názoru, „pravděpodobnost hraničící s jistotou, že se skutek odehrál konkrétním způsobem.“²⁸ Subjektivním předpokladem, jak uvádí, je „vnitřní přesvědčení soudce, o tom, že se skutek odehrál tak, jak vyplývá z provedených důkazů.“²⁹

Podle tohoto vymezení lze za objektivní prvek považovat právě míru důkazu, za subjektivní prvek vnitřní přesvědčení soudce. Je třeba říci, že zatímco tento objektivní předpoklad je charakteristický pro všechny koncepce hodnocení důkazů, u vnitřního přesvědčení soudce tomu tak není, jelikož v některých systémech prvek vnitřního přesvědčení zcela chybí. Macur uvádí základní teoretické koncepce závisující na existenci či neexistenci tohoto subjektivního prvku, kam řadí zejména subjektivní a objektivní teorii míry důkazu. Subjektivní teorie míry důkazu je postavena na dosažení vnitřního přesvědčení soudce. Naopak objektivní teorie míry důkazu pracuje jen s objektivně stanovenou pravděpodobností dokazovaných skutečností. Soudce je podle této teorie vázán mírou důkazu, která je stanovená objektivně, a právě zde subjektivní prvek chybí. Soudce podle objektivní teorie míry důkazu tedy rozhoduje čistě na základě dosažení či nedosažení potřebné míry důkazu. Z těchto dvou teorií vychází i tzv. objektivizující míra důkazu, která, jak uvádí Macur, je postavena na vnitřním přesvědčení soudce, ovšem na něj jsou vztažena i určitá objektivní měřítka.³⁰

Jsem názoru, že říci, která z uvedených teorií je významnější a správnější, je nemožné. Každá z nich je typická pro určité právní prostředí. Z tohoto důvodu se domnívám, že by tyto odlišnosti, kontext a realie, do nichž jsou dané teorie zasazeny, měly být respektovány, ať již

²⁷ SVOBODA, Karel. *Dokazování*. Praha: ASPI - Wolters Kluwer, 2009, s. 42-43.

²⁸ Tamtéž, s. 42.

²⁹ Tamtéž.

³⁰ MACUR, Josef. *Postmodernismus a zjišťování skutkového stavu...*, s. 132.

z důvodů zachování právní jistoty, tak i proto, že jsou historicky spjaty s určitým vývojem právních úprav.

Pro český civilní proces, stejně jako pro řadu dalších kontinentálních právních řádů, platí, že je historicky založen na vnitřním přesvědčení soudce a že je v něm uplatňována subjektivní teorie míry důkazu.³¹ Objektivní teorie míry důkazu je zase tradičně spojována se švédským³² a anglosaským^{33 34} civilním procesem. O rozdílech jednotlivých modelů a jejich komparaci by mohla být napsána další hodnotná práce, přesto považuji za nutné zmínit základní znaky modelů, které uplatňují subjektivní teorii míry důkazu, a modelů, které uplatňují objektivní teorii míru důkazu. Je nutno však zmínit, že níže uvedené znaky charakterizují oba systémy v jejich čistých podobách. Ve skutečnosti jsou tyto modely podle různých zemí více či méně modifikovány. V současné době lze také spatřovat přejímání prvků objektivní teorie do systémů založených na koncepci subjektivní.³⁵

2.1.2 Základní znaky charakterizující objektivní teorii míry důkazu

Prvním základním znakem, o kterém již bylo pojednáno výše, je absence subjektivního předpokladu, tedy požadavku vytváření tzv. vnitřního přesvědčení soudce.³⁶

Druhým znakem je obecně nižší stupeň požadované míry důkazu. Holčapek uvádí, že v systému common law se uplatňuje míra důkazu dosahující stupně tzv. převažující pravděpodobnosti. To má za důsledek, že ve sporu je úspěšná ta strana, jejíž tvrzení je pravděpodobnější. Kontinentální právní systém je postaven na míře důkazu dosahující stupně jistoty, případně praktické jistoty.^{37 38}

Macur vysvětluje zásadní rozdíl mezi systémem založeném na požadavku praktické jistoty a požadavku, že k prokázání skutečnosti postačí, když se tvrzení jeví jako pravděpodobné, tj. postačí překročení hranice 50% pravděpodobnosti (tzv. princip převážné pravděpodobnosti). Tento rozdíl lze ukázat na praktickém příkladu. Pokud je třeba, aby soudce rozhodl ve prospěch žalobce v systému uplatňujícím praktickou jistotu, je nutné, aby soudce nabyt vnitřního přesvědčení dosahujícího téměř jistoty (tj. jak uvádí Macur zhruba 90 %). Pokud tak

³¹ SVOBODA, Karel. *Dokazování...*, s. 45.

³² Blíže např. MACUR, Josef. *Postmodernismus a zjišťování skutkového stavu...*, s. 118-124.

³³ MACUR, Josef. *Postmodernismus a zjišťování skutkového stavu...*, s. 166.

³⁴ Tamtéž, s. 124-126.

³⁵ HOLČAPEK, Tomáš. *Dokazování v medicínskoprávních sporech*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, s. 144-145.

³⁶ SVOBODA, Karel. *Dokazování...*, s. 44.

³⁷ HOLČAPEK, Tomáš. *Dokazování v medicínskoprávních sporech...*, s. 144-145.

³⁸ Mohou však existovat i výjimky, k tomu blíže kapitola 2.2.2.

žalovaný určité tvrzení zpochybní a přesvědčivost žalobcových tvrzení poklesne, například na hodnotu 60 %, podle systému založeném na praktické jistotě soudce už nemůže, na základě takového snížení jistoty na pouhou pravděpodobnost, rozhodnout ve prospěch žalobce. Avšak v systému, kde je uplatňován druhý popsany model, založený na objektivní teorii, soud bude moci rozhodnout v žalobcův prospěch.³⁹

Třetím znakem je větší dynamičnost tzv. subjektivního důkazního břemene, o níž hovoří Svoboda, přičemž rozlišuje subjektivní a objektivní břemeno tvrzení a důkazní. Objektivní břemeno důkazní a tvrzení chápe jako „*procesní normy, které v obecné rovině rozdělují břemeno tvrdit a prokazovat mezi žalobce a žalovaného.*“⁴⁰ Subjektivní břemeno důkazní a tvrzení vymezuje jako „*břemeno, které vzniká ve chvíli, kdy žalobce podá žalobu.*“⁴¹

Subjektivní břemeno důkazní a tvrzení má, dle jeho názoru, dynamický charakter a výrazněji nabývá na významu zejména ve švédském a anglosaském právu. Jak dále tvrdí, v těchto systémech dochází často k přecházení těchto procesních břemen v rámci sporu podle převažující pravděpodobnosti rozhodných skutečností v daném okamžiku řízení.^{42 43}

Čtvrtým znakem je, že v těchto systémech bude, dle mínění Svobody, docházet k situaci non liquet zcela výjimečně, protože právní předpisy určí, v jakém okamžiku lze považovat dané skutečnosti za prokázané (k tomu blíže kapitola 2.3).⁴⁴

Pátým znakem je, že míra důkazu je stanovena v rámci systému diferencovaně. K prokázání některých skutečností může být stanovena vyšší než 50% pravděpodobnost, u jiných může být požadováno dosažení vyšší míry pravděpodobnosti.⁴⁵

2.1.3 Základní znaky charakterizující subjektivní teorii míry důkazu

Prvním znakem systémů uplatňujících tuto teorii je existence vnitřního přesvědčení soudce (k tomu blíže kapitola 2.3). Druhým znakem je obecně požadavek vyšší míry důkazu (k tomu blíže kapitola 2.2). Třetím znakem je nízká dynamika subjektivního důkazního břemene. Čtvrtým znakem je, že není stanoveno zákonem, kdy jsou dané skutečnosti

³⁹ MACUR, Josef. *Postmodernismus a zjišťování skutkového stavu...*, s. 125-126.

⁴⁰ SVOBODA, Karel. *Dokazování...*, s. 23.

⁴¹ Tamtéž, s. 24.

⁴² Tamtéž, s. 40-41.

⁴³ Lze však vnímat tendenci soudu rozhodovat na základě pravděpodobnosti nižší než na hranici jistoty, a to při dokazování příčinné souvislosti, zejména v souvislosti se škodou na zdraví. O této tendenci bude blíže pojednáno v kapitole 2.2.

⁴⁴ Winterová pod pojmem non liquet rozumí „*situaci, kdy není prokázána rozhodná skutečnost, neznámená to však prokázání opaku.*“ (WINTEROVÁ, Alena. In WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní...*, s. 275).

⁴⁵ SVOBODA, Karel. *Dokazování...*, s. 43-44.

dokázány, jelikož tento moment je spojen s nabytím vnitřního přesvědčení soudce, proto může také nezřídka dojít k situaci non liquet. Pátým znakem je, že míra důkazu je obecně stanovena jednotně, tedy není redukována v závislosti na obtížnosti prokazování určitých skutečností zákonem, ani na základě úvahy soudu.⁴⁶

2.2 Míra důkazu v českém civilním procesu

Jak již bylo zmíněno, míra důkazu tvoří objektivní předpoklad volného hodnocení důkazů. Míra důkazu není v OSŘ definována a její vymezení je ponecháno doktríně. Problematikou míry důkazu se v českém civilním procesu zabýval zejména Macur, který uvádí, že „*míra důkazu stanoví, jaká síla důkazu je potřebná k tomu, aby sporné skutečnosti mohly být dokázány.*“⁴⁷ Sám také odkazuje na Hubera, který míru důkazu na základě judikatury německých soudů chápe jako „*přesvědčení o pravdivosti.*“⁴⁸

2.2.1 Problematika určení požadované výše míry důkazu

Jak již bylo zmiňováno, v českém civilním procesu musí být k prokázání skutečnosti při hodnocení důkazů splněny dva předpoklady. Soudce musí nabýt své vnitřní přesvědčení při dodržení určité objektivní hranice. Proč je však vyžadován tento objektivní požadavek? Domnívám se, že je to zejména z důvodu vyloučení libovůle. Stanovení míry důkazu má svůj význam zejména v souvislosti s otázkou poznatelnosti pravdy.

Podle Macura nelze dosáhnout poznání absolutní pravdy o skutečnostech, které se udály v minulosti. Soudce tedy nemůže dosáhnout vnitřního přesvědčení o absolutní jistotě, že se skutečnosti odehrály tak, jak se domnívá. Z těchto důvodů Macur dovozuje, že soud musí dosáhnout tzv. praktické jistoty.⁴⁹ ⁵⁰ Za pravdivé je považováno to, co nabývá pravděpodobnosti rovnající se praktické jistotě a tato praktická jistota také tvoří součást vnitřního přesvědčení soudce.⁵¹

Praktická jistota je chápána jako „*vysoká pravděpodobnost na hranici jistoty, která se uplatňuje v rizikových oblastech lidské činnosti.*“⁵²

Macur v souvislosti s českým civilním procesem doslova uvádí: „*soud má považovat*

⁴⁶ SVOBODA, Karel. *Dokazování...*, s. 41-45.

⁴⁷ MACUR, Josef. *Postmodernismus a zjišťování skutkového stavu...*, s. 107.

⁴⁸ Tamtéž, s. 130.

⁴⁹ MACUR, Josef. *Dokazování a procesní odpovědnost v občanském soudním řízení...*, s. 69.

⁵⁰ HOLLÄNDER, Pavel. *Filosofie práva...*, s. 268.

⁵¹ MACUR, Josef. *Postmodernismus a zjišťování skutkového stavu...*, s. 145.

⁵² Tamtéž, s. 191.

*za dokázané pouze skutečnosti, jimž na základě svého svobodného přesvědčení přizná hodnotu pravdivosti, tedy hodnotu vysoké pravděpodobnosti odpovídající praktické jistotě.*⁵³

Odkud však lze dovodit tento požadavek tzv. praktické jistoty ? O praktické jistotě se na žádném místě v OSŘ výslovně nehovoří. Macur také upozorňuje, že z ustanovení § 132 OSŘ nevyplývá, že soud má zjišťovat pravdu na hranici jistoty. Nicméně uvádí a dovozuje požadavek tzv. praktické jistoty z jiných ustanovení OSŘ. Poukazuje na ustanovení § 6 OSŘ, které obsahuje požadavek spolehlivosti zjištění.⁵⁴

S tímto názorem Macura souhlasím. Domnívám se, že abychom mohli hovořit o spravedlnosti, je nutné, aby se soudní rozhodnutí pokud možno, co nejvíce blížilo pravdě i při vědomí toho, že absolutní pravdy nikdy nedosáhneme. Pouze v takovém případě by koncepce vnitřního přesvědčení soudce měla smysl. Podle mého názoru, je nutno si uvědomit, že civilní spor je dán právě iniciativou žalobce a je to tedy on, který rozhoduje o tom, zda se chce domáhat svých práv. Z tohoto důvodu žalobce musí být připraven prokázat, že je sám v právu, tedy že tvrdí pravdu. V případech, kdy určité subjekty (slabší strany) jsou v horší důkazní situaci než protistrana z důvodu své pozice, soud by měl např. využít institutu snížení břemene substancování, jak uvádí Macur.^{55 56}

Nedomnívám se tedy, že by se obecně snížení míry důkazu jevilo vhodným řešením, jak zlepšit důkazní řízení. Domnívám se však, že otázka, zda udržet požadovanou míru důkazu dosahující praktické jistoty i do budoucna, může být otázkou v právní praxi velmi spornou. Z tohoto důvodu jsem se rozhodl využít metodu dotazníku, v němž jsem položil 54 osobám, praktikujícím právníkům a studentům práv, dotaz, jaká by měla být v soudní praxi obecně dodržována tzv. míra důkazu (míra zjišťovaných a dokazovaných skutečností). Dotazované osoby měly na výběr jednu ze tří možností odpovědí. První možností byl stupeň větší pravděpodobnosti, což jsem vymezil rozmezím více než 50 % až 75 % pravděpodobnosti pravdivosti. Druhou možností, danou na výběr, byl stupeň vysoké pravděpodobnosti, která se pohybovala v rozmezí 75 % až 90 % pravděpodobnosti pravdivosti. Poslední možností byl stupeň pravděpodobnosti hraničící s jistotou (téměř jistota), který byl vymezen 90 a více procenty pravděpodobnosti pravdivosti. K této otázce se 41 dotázaných vyjádřilo tak, že obecná míra důkazu by měla být stanovena v rozmezí 75% až 90 % pravděpodobnosti.

---

⁵³ Tamtéž, s. 171.

⁵⁴ MACUR, Josef. *Postmodernismus a zjišťování skutkového stavu...*, s. 170.

⁵⁵ Tamtéž, s. 186.

⁵⁶ Břemeno substancování spočívá v povinnosti účastníka řízení učinit úplné a určité skutkové přednesy. (Tamtéž, s. 180).

Pro možnost pravděpodobnosti v rozmezí více než 50 % až 75 % se vyslovilo 6 dotázaných. Pro možnost stupně pravděpodobnosti na hranici jistoty se vyjádřilo 7 dotázaných. Za zajímavé považují to, že z 54 osob pouze 6 osob pokládalo za správné současné nastavení míry důkazu v českém civilním procesu. Z toho vyvozují závěr, že nadešel vhodný čas otevřít diskuzi nad tím, zda by nebylo vhodnější český civilní proces postavit obecně na koncepci objektivní teorie míry důkazu nebo hledat vhodná řešení, jak překlenout problémy subjektivní teorie míry důkazu v rámci jejích mezí. Osobně se však domnívám, že subjektivní teorie míry důkazu není překonaná, vnitřní přesvědčení soudce má své opodstatnění i v současnosti.

2.2.2 Problematika tzv. redukce míry důkazu

Zatímco první otázka v dotazníku směřovala k tomu, zda požadavek vyžadovat obecně v civilním procesu tzv. praktickou jistotu by neměl být nahrazen požadavkem na dosažení nižšího stupně pravděpodobnosti, druhá otázka, kterou jsem položil, počítala s tím, že se zachová obecná míra důkazu rovnající se tzv. praktické jistotě, ovšem také by se předpokládalo, že v určitých věcech by soudu stačilo splnit požadavek nižší míry důkazu (nižší pravděpodobnosti). Jedná se o problematiku tzv. redukce míry důkazu, kterou se zabýval i Macur, když řešil, zda je možné v určitých případech snížit obecnou míru důkazu, která vyplývá ze zákona.⁵⁷ Souhlasím s jeho názorem, že snížit míru důkazu lze pouze tehdy, vyplývá-li taková možnost ze zákona. Soud při rozhodování případu tedy nesmí sám, bez opory v zákoně, zvažovat, v jakých případech a jak míru důkazu sníží.⁵⁸

Položená otázka tedy zněla, zda-li by měla být v soudní praxi v rámci civilního procesu dodržována různá tzv. míra důkazu (míra zjišťovaných a dokazovaných skutečností), a to vždy v závislosti na objektivní obtížnosti prokazování určitých skutečností. Zda-li by měla být například nižší míra důkazu v případech náhrady škody, než je obecně dodržována v ostatních věcech. Z 54 dotázaných osob se kladně vyjádřilo 37 osob a 17 osob se vyjádřilo k této otázce negativně.

Je nutno říci, že názor většiny dotázaných odráží tendenci projevující se v současné době v civilním procesu. Jedná se zejména o snahu snižovat míru důkazu v případech sporů o náhradu škody na zdraví. Holčápek upozorňuje zejména na praxi NS ČR s poukazem na konkrétní rozhodnutí. V tomto konkrétním případě došlo u pacientky k akutnímu poškození ledvin, a to s největší pravděpodobností kvůli dehydrataci organismu.

⁵⁷ MACUR, Josef. *Postmodernismus a zjišťování skutkového stavu...*, s. 173.

⁵⁸ Tamtéž, s. 175.

Zdravotnické zařízení neprokázalo, že pacientce zajistilo dostatečný přísun tekutin, když se u ní po operaci slepého střeva objevila infekce v dutině břišní i v dýchacích cestách. Došlo také k jejímu opožděnému transportu do specializovanějšího zdravotnického zařízení. NS ČR přesto, že nebylo prokázáno, že došlo ke vzniku akutního selhání ledvin v důsledku dehydratace, dovedl existenci příčinné souvislosti jen na základě této větší pravděpodobnosti, že tomu takto došlo. Zdravotnické zařízení bylo odpovědné k náhradě škody na zdraví, jelikož neprokázalo, že postupovalo tak, aby k dehydrataci organismu nedošlo. NS ČR zde tedy nerespektoval požadavek praktické jistoty, ale rozhodl podle převažující pravděpodobnosti.^{59 60}

V jiném případě NS ČR řešil situaci, kdy pacientovi během pobytu ve zdravotnickém zařízení bylo zjištěno onemocnění hepatitidou typu C. Pacient se během pobytu v nemocnici podrobil invazivním zákrokům, při kterých je obecně spojeno riziko nákazy touto infekcí. Přístroje i zákroky mohly být zdrojem nákazy, přičemž obecně možnost nákazy touto infekcí mimo zdravotnické zařízení byla podle znaleckých posudků velmi málo pravděpodobná. Zdroj nákazy se nepodařilo zjistit, tedy nepodařila se s jistotou prokázat ani příčinná souvislost mezi zákroky na pacientovi a vznikem onemocnění.⁶¹ NS ČR doslova uvedl: „*Existence příčinné souvislosti musí být najisto postavena. Pouhá pravděpodobnost, že škoda mohla tvrzeným způsobem vzniknout (a obvykle vzniká) nepostačuje. Břemeno důkazní a tvrzení nese žalobce (poškozený).*“⁶²

Podle NS ČR, jak dále uvádí, nestačí skutečnost, že s použitím jehly je obecně spojováno riziko přenosu infekce hepatitidy, ale je nutné prokázat, že konkrétní jehla byla nesterilní nebo kontaminovaná.⁶³ Představme si situaci pacienta, který trpí např. bolestmi, je stresován pobytem v lékařském zařízení, nemá dostatek informací o zákrocích na něm a ani jim nerozumí. Jak v této situaci může zkoumat to, zda zdravotnický personál postupuje a používá zdravotnický materiál předepsaným způsobem, když nezná jako laik ani podmínky takového zacházení? Podle mého názoru, v takových případech pacient jako poškozený nemá prakticky žádnou šanci prokázat příčinnou souvislost. Domnívám se, že ačkoli NS ČR správně postupoval v intencích českého pojetí zásady volného hodnocení důkazů, toto rozhodnutí přesto není spravedlivé. V tomto případě by při možnosti tzv. redukce důkazu mohlo být

⁵⁹ Viz. HOLČAPEK, Tomáš. *Dokazování v medicínskoprávních sporech...*, s. 140-143.

⁶⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. září 2003, sp. zn. 25 Cdo 1062/ 2002

⁶¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. září 2006, sp. zn. 25 Cdo 508/ 2005

⁶² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. září 2006, sp. zn. 25 Cdo 508/ 2005

⁶³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. září 2006, sp. zn. 25 Cdo 508/ 2005

učiněno spravedlivější rozhodnutí. Pokud by totiž rozhodoval jen na základě převažující pravděpodobnosti, pak varianta, že újma na zdraví vznikla v důsledku zákroku a pobytu v nemocnici, se jeví mnohem pravděpodobnější než varianta, že k újmě došlo v jeho běžném životě. Nárok na náhradu škody by mu takto mohl být přiznán.

Jak by ale bylo možné rozlišit případy, kdy se uplatní tzv. redukováná míra důkazu a kdy obecně stanovená míra důkazu? V Holčápkově díle jsem narazil na koncepci, kterou sám nalézá v německém civilním procesu. Holčápek uvádí, že německé právo rozlišuje tzv. příčinnou souvislost nárok na náhradu újmy zakládající a tzv. příčinnou souvislost nárok na náhradu újmy doplňující.⁶⁴ Míra důkazu u příčinné souvislosti nárok na náhradu újmy zakládající je spojena s primární újmou a je stanovena stupněm praktické jistoty. Oproti tomu, příčinná souvislost nárok na náhradu újmy doplňující je spojena se sekundární újmou a k prokázání postačí pouze převažující pravděpodobnost. Holčápek však dodává, že v praxi dělá problém vymezení, co je primárním a co sekundárním následkem (újmou). Uvádí, že primárním následkem bude zejména samotný nesprávně provedený zákrok (např. lékař amputuje pravou nohu místo levé), sekundární pak bude zejména spočívat v různých komplikacích pooperačních stavů.⁶⁵

Domnívám se, že v této koncepci lze nalézt řešení i pro zmíněné případy. V obou zmíněných rozhodnutích NS ČR by jistě šlo o sekundární následky. Sekundární následek bych charakterizoval jako újmu, u níž nelze s jistotou prokázat, že byla způsobena konáním či nekonáním domnělého škůdce, avšak tím, že domnělý škůdce jednal či opomenul, byla prokazatelně zvýšena pravděpodobnost, že taková újma nastane. Primární újmu bych charakterizoval jako újmu, která byla způsobena jednáním či opomenutím škůdce, nebo v jeho důsledku. Navrhuji, aby do zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění (dále jen „NOZ“) bylo přidáno nové ustanovení umožňující rozhodovat podle redukové míry důkazu. Nové ustanovení může znít například takto: „Škůdce je povinen k náhradě újmy na zdraví, u níž nelze s jistotou prokázat, že byla způsobena jednáním nebo opomenutím škůdce, ale u níž lze prokázat, že jednáním či opomenutím škůdce se podstatně zvýšila pravděpodobnost, že taková újma nastane, pokud poškozený prokáže, že taková újma vznikla z větší pravděpodobnosti v důsledku působení škůdce, než v důsledku jiné příčiny.“

Souhlasím také s názorem Macura, který odmítá uplatňování principu převažující

---

⁶⁴ Pojmy jsem upravil, aby terminologicky lépe vyhovovaly NOZ.

⁶⁵ HOLČAPEK, Tomáš. *Dokazování v medicínskoprávních sporech...*, s. 146.

pravděpodobnosti *praeter legem*.⁶⁶

Je nutné zmínit, že existují i další případy, kdy soud rozhoduje jen na základě dosažení určitého stupně pravděpodobnosti a nikoli jistoty. Redukovaná míra důkazu tedy není pro český civilní proces něco neznámého, v určitých případech, v důsledku nedosažitelnosti jistoty, je takové rozhodování nevyhnutelné. Jedná se zejména spory o určení otcovství, kdy znalecké posudky nedokáží s jistotou určit, kdo je otcem dítěte. Soud tak často vychází jen z určité pravděpodobnosti.⁶⁷

Dalším případem je rozhodnutí o vydání předběžného opatření, kdy při zkoumání otázky nároku stačí pouhé osvědčení daných skutečností. K osvědčení pak stačí pravděpodobnost takových skutečností více než 50 %.^{68 69}

Jak ukázal provedený dotazník, většina dotázaných se zavedením nižší míry důkazu a jejím uplatněním v rámci určitých sporů souhlasí. Nepřesvědčivá argumentace NS ČR i závěr z průzkumu jasně naznačují, že úvaha o zakotvení nižší míry důkazu pro stanovené typy případů je namístě.

2.2.3 Problematika explicitního či implicitního vyjádření míry důkazu v zákoně

Třetí otázka v dotazníku směřovala k tomu, zda-li v případě, že by zákonodárce výslovně stanovil tzv. míru důkazu (míru zjišťovaných a dokazovaných skutečností) v civilním procesu zákonem, například tak, že *skutečnosti lze považovat za prokázané, pokud soud o pravdivosti těchto skutečností nabude vnitřního přesvědčení, a to na základě takové míry pravděpodobnosti těchto skutečností, která je na hranici jistoty*, tak zda by tento krok mohl zvýšit právní jistotu, v souvislosti s rozhodováním soudů v obdobných případech, a ke zlepšení práce soudců i žalobců. Z 54 dotázaných bylo 31 osob názoru, že ano, 23 osob pak odpovědělo negativně. Tento převažující názor dotázaných se příliš neliší ani od doktríny. Macur uvádí, že podle většinového názoru by míra důkazu měla být stanovena zákonem.⁷⁰

Také se domnívám, že obecná míra důkazu by měla být výslovně zakotvena v zákoně. Podporuje to právní jistotu. Pokud by zákonodárce zvolil pro určité případy sníženou míru důkazu, dle mého názoru, jak jsem již zmínil v souvislosti s kapitolou 2.2.3, ze zákona musí

⁶⁶ MACUR, Josef. *Postmodernismus a zjišťování skutkového stavu...*, s. 171.

⁶⁷ SVOBODA, Karel. *Dokazování...*, s. 51.

⁶⁸ Tamtéž, s. 47.

⁶⁹ I Macur uvádí, že lze v OSŘ nalézt případy, kdy k vytvoření přesvědčení stačí, aby soud dosáhl nižšího stupně pravděpodobnosti, jedná se např. o ustanovení § 44 odst.2, § 55, § 58 odst. 1, § 74 odst. 1, § 78 odst.1 či § 109 odst. 2 OSŘ. (MACUR, Josef. *Postmodernismus a zjišťování skutkového stavu...*, s. 168-169).

⁷⁰ MACUR, Josef. *Postmodernismus a zjišťování skutkového stavu...*, s. 107.

jasně a výslovně vyplývat, v jakých typových případech soudce z této snížené míry důkazu vychází.

2.3 Vnitřní přesvědčení soudce

Vnitřní přesvědčení soudce, jak již bylo zmiňováno, tvoří subjektivní předpoklad volného hodnocení důkazů.⁷¹ Co se rozumí vnitřním přesvědčením soudce však OSŘ nestanoví.

Někteří zahraniční autoři rozlišují pojem přesvědčení a vnitřní přesvědčení. Zatímco přesvědčení spočívá na důkazech, vnitřní přesvědčení spočívá v hledání pravdy v hloubi sebe sama.⁷²

Proces vytváření vnitřního přesvědčení je, dle mého názoru, postupný a bude zpravidla záviset i na složitosti jednotlivého případu. Soud bude zprvu provedené důkazy hodnotit z pohledu jednotlivých stránek – relevance, zákonnosti a pravdivosti. V komplexu takto zhodnocených důkazů si soud vytvoří určité závěry o skutkovém stavu. Pokud zjištěný skutkový stav a závěry o něm soudce utvrzují o správnosti jeho představ ohledně skutkového stavu do takové míry, že soud už bude považovat provádění dalších důkazů za nepotřebné, lze, dle mého názoru, říci, že soud dospěl k vnitřnímu (osobnímu) přesvědčení. Domnívám se také, že v tomto okamžiku je soud připraven rozhodnout, aniž by soudcovo svědomí a učinění rozhodnutí byly postaveny do protikladu.

Může však nastat situace, kdy soudce po zhodnocení všech důkazů nenabyde vnitřního přesvědčení. Soudce sice může dosáhnout stupně pravděpodobnosti, který vyhovuje objektivně požadované a dosažitelné míře pravděpodobnosti, a to přesto, že sám vnitřní přesvědčení nenabyde. Podle Macura, to, že je dosažena vysoká pravděpodobnost, samo o sobě nestačí, soudce musí nabýt i osobní jistoty, objevuje se i tzv. požadavek plného přesvědčení soudce.^{73 74}

S tímto názorem se ztotožňuji, ovšem pouze v případech, kde je dosažitelná praktická jistota. V případech, kdy by soudce měl rozhodovat na základě převažující pravděpodobnosti,

---

⁷¹ SVOBODA, Karel. *Dokazování...*, s. 42.

⁷² TOURNIER, Clara. *L'intime conviction du juge*. Aix-en-Provence: Presse universitaire d'Aix-Marseille, 2003, s. 22.

⁷³ MACUR, Josef. *Postmodernismus a zjišťování skutkového stavu...*, s. 134-136.

⁷⁴ Macur však i uvádí, v jakých situacích se vyžaduje plné přesvědčení (rozhodnutí o skutečnostech, které spočívají v základu uplatňovaného nároku, u určení skutečností důležitých pro posouzení podmínek řízení). MACUR, Josef. *Postmodernismus a zjišťování skutkového stavu...*, s. 166.

by, dle mého názoru, měl požadavek vnitřního přesvědčení ustoupit požadavku rozhodnout při dosažení přesvědčení o spravedlivosti. Měl by se v tomto případě řídit pravidlem, že v pochybnostech má hledat řešení spravedlivější a pravděpodobnější (in dubio, pulchrior et probabilior solutio). V těchto případech by soudce musel počítat s tím, že nedospěje nikdy vnitřnímu přesvědčení o pravdě, což ale může být kompenzováno tím, že může nalézt osobní přesvědčení o spravedlivosti. Zřejmě bude také platit, že řešení, které vychází ze skutečnosti pravděpodobnější, lze považovat za spravedlivější.

Pokud ovšem soudce není schopen určit pravdivost tvrzení o rozhodných skutečnostech obecně v případech, kdy musí dosáhnout jistoty, poté nastává situace non liquet.⁷⁵

Soud v tomto případě nemůže nerozhodnout, jelikož neučinění rozhodnutí by znamenalo odepření spravedlnosti (denegatio iustitiae). Soud proto ve sporném řízení musí postupovat s využitím institutu důkazního břemene. Tam, kde je však uplatňována zásada vyšetřovací, naopak platí, že si soud vyhledá důkazy sám.^{76 77}

Za významný považuji také problém, kdy určitý soudce nabyde na základě zhodnocených důkazů vnitřní přesvědčení o pravdivosti takových důkazů a průběhu skutkového děje, přitom ale jiný soudce na jeho místě by nemusel k takovému přesvědčení dojít.⁷⁸ Stejná důkazní situace tak jednou může znamenat různá rozhodnutí. Domnívám se, že tento problém může být ještě umocněn, pokud soudci nemají pevně stanovenou míru důkazu.

---

⁷⁵ WINTEROVÁ, Alena. In WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní...*, s. 275.

⁷⁶ Tamtéž, s. 275.

⁷⁷ Tamtéž, s. 245.

⁷⁸ MACUR, Josef. *Postmodernismus a zjišťování skutkového stavu...*, s. 114.

3 Jednotlivé stránky hodnocení důkazů

Důkazy a důkazní prostředky lze obecně hodnotit z určitých stránek. Soud tedy hodnotí závažnost, zákonnost a pravdivost důkazu, přičemž platí, že soudce smí volně hodnotit pouze stránku pravdivosti, nikoli však otázku závažnosti či zákonnosti důkazu.⁷⁹

Domnívám se, že povinností soudu je hodnotit důkazy ze všech tří stránek, jelikož jednotlivé stránky spolu úzce souvisí. Soud musí tuto „tripartitu“ vždy brát v úvahu.

3.1 Závažnost důkazu

3.1.1 Právní relevance důkazu a důkazních prostředků

Závažností důkazu rozumíme to, zda je daný důkazní prostředek schopen prokázat právně významnou skutečnost, jež je důležitá pro rozhodnutí. Jen takový důkazní prostředek je právně relevantní. Soud při posuzování závažnosti důkazu neuplatňuje své volné uvažení.⁸⁰

Judikatura závažnost důkazu vymezuje následujícím způsobem: *„Při hodnocení důkazů z hlediska jejich závažnosti (důležitosti) soud určuje, jaký význam mají jednotlivé důkazy pro jeho rozhodnutí a zda o ně může opřít svá skutková zjištění (zda jsou použitelné pro zjištění skutkového stavu a v jakém rozsahu, popřípadě v jakém směru).“*⁸¹

Zásadní otázkou tedy zůstává, podle čeho soudce vyhodnotí, zda je určitý důkaz právně relevantní pro zjištění skutkového stavu, či naopak který důkaz takovou relevancí nemá.

Dle mého názoru, je možné pojem relevance chápat ve dvou smyslech, jednak jako relevanci ve vztahu k danému konkrétnímu řízení, in concreto, a jednak jako relevanci obecně, ve vztahu k danému typu sporu, in abstracto. Pokud bych měl uvést vhodný příklad k ozřejmění chápání těchto pojmů, lze uvést situaci při určení výše výživného na dítě, kdy soud vychází ze zjištění příjmu osoby, jež tuto vyživovací povinnost nese. Důkaz „daňovým přiznáním“ bude v takovém případě právně relevantním in abstracto, jelikož provedení

⁷⁹ WINTEROVÁ, Alena. In WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní...*, s. 272-273.

⁸⁰ Tamtéž, s. 272-273.

⁸¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. dubna 2010, sp. zn. 33 Cdo 4374/ 2007

takového důkazu se běžně ve sporech tohoto typu provádí a umožní soudci zjistit příjmy osoby nesoucí vyživovací povinnost v souladu s tím, jak ukládá hmotné právo. Pokud se ale při dalším dokazování, například důkazy výsledkem několika svědků, zjistí, že daňové přiznání je nepravdivé, ztrácí poté takový důkaz v souvislosti s dalšími právní relevancí? V souvislosti s tímto konkrétním řízením ztrácí právní relevanci *in concreto*, avšak *in abstracto* tento důkaz stále relevantním je, jelikož relevance takového důkazu obecně vyplývá z hmotného práva.⁸² Dle mého názoru, tato právní relevance *in concreto* splývá obsahově s tím, co vyjadřuje stránka věrohodnosti, která nám přináší odpověď na otázku, který důkaz lze považovat za pravdivý a který nikoli. Domnívám se, že soud, při zkoumání stránky závažnosti důkazu, by se měl zabývat pouze otázkou právní relevance *in abstracto*.

V rámci zkoumání právní relevance *in abstracto* předtím, než si soudce položí otázku, zda provedení určitého důkazu vyplývá z právního předpisu, měl by učinit závěr o tom, zda takový důkaz již není nadbytečný, jelikož již soudce sám nabyl vnitřní přesvědčení.⁸³

Právní relevance *in abstracto* musí být tedy dána jak ve vztahu k věci (*in relationem ad causam*), tzn. že závažnost musí pro daný důkaz vyplývat z právního předpisu, tak musí být také dána ve vztahu k ostatním hodnoceným důkazům (*in relatione ad evidentiam*), tzn. že daný důkaz se již nestal nadbytečným. Právní relevanci *in concreto* by měl zkoumat až při zkoumání stránky pravdivosti důkazu. Při posuzování závažnosti důkazu, jak míním, se soudce nemá a ani nesmí opírat o jiné provedené důkazy, ale má vycházet pouze čistě z výkladu příslušných právních norem.⁸⁴ Z tohoto důvodu, dle mého názoru, nesmí posuzovat stránku závažnosti důkazu volně.

Soudce je při zkoumání závažnosti vázán imperativem procesním, konkrétně ustanovením § 125 OSŘ, dle kterého za důkaz mohou sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci. Právně relevantními důkazy *in abstracto* (ostatně i *in concreto*) jsou tedy všechny důkazní prostředky, které soudu přispějí ke zjištění skutkového stavu, všechny ostatní právně relevantní nejsou. Tento imperativ v ustanovení § 125 OSŘ znamená jinými slovy odkaz na příslušné hmotněprávní normy, které dopadají na daný skutkový stav a právě tyto hmotněprávní normy nám určí, které skutečnosti mají být prokázány, a které nikoli, k tomu, aby soudce dospěl ke zjištění skutečného stavu věci. Hmotné právo nám pak určí další

---

⁸² Obecně k výkladu o důkazních prostředcích, s čímž závažnost souvisí, a k informaci, že relevance důkazu vyplývá z právních norem, viz. DAVID, Ludvík. In DAVID, Ludvík (ed). *Občanský soudní řád: komentář. 1. díl.* 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, s. 574-576 (§ 125).

⁸³ Viz. poznámka pod čarou č. 79.

⁸⁴ Viz. poznámka pod čarou č. 79.

imperativy, které soud směřují k tomu, jaké skutečnosti má provést a jaké důkazní prostředky mu k tomu přispějí.⁸⁵

Soud tedy vždy musí posoudit to, zda-li skutečnosti, které důkazní prostředek prokazuje, odpovídají požadavku nutných skutečností, které musí být prokázány dle právních norem⁸⁶ a které tímto umožní zjistit stav věci. Pokud soud neshledává dané důkazní prostředky, resp. důkazy za právně relevantní in abstracto, měl by v odůvodnění uvést, jaké skutečnosti mají být prokázány dle příslušných ustanovení a jaké skutečnosti jsou prokázány navrženými či provedenými důkazy, aniž by soud posuzoval jakkoli jejich pravdivost. Dále by měl uvést, že tyto důkazy neumožňují zjistit stav věci, tzn. že hmotné právo prokázání takových skutečností nepožaduje. Po vyhodnocení právní relevance in abstracto soud smí a musí užít volnou úvahu a zkoumat věrohodnost důkazu, resp. důkazního prostředku, kdy dospěje k závěru o právní relevanci in concreto.

Pokud soud v rozhodnutí uvede, že daný důkaz není relevantní, musí z odůvodnění jasně vyplývat, zda zkoumal závažnost či věrohodnost důkazu. Dle mého názoru, by v odůvodnění měl být vždy zřejmý postup při zkoumání závažnosti důkazu a měl by být o závažnosti, jinak relevanci (ve smyslu in abstracto), také vždy učiněn závěr. Teprve shledá-li, že důkaz relevantním je, měl by se soud vypořádat se stránkou věrohodnosti (u znaleckých posudků pak i přesvědčivosti) a učinit závěr o tom, zda daný důkaz věrohodným je či není, a tento závěr také dostatečně odůvodnit.

Jsem toho názoru, že pokud je důkaz či důkazní prostředek označen jako relevantní, znamená to, že takový důkaz je závažný, eventuelně závažný a věrohodný (kumulativně), ovšem relevantní neznamená (pouze) věrohodný, jelikož věrohodný je pouze důkaz, který je zároveň i závažný.

3.1.2 Povinnost provést určitý důkaz k prokázání dané skutečnosti

Zákon, v dalších případech i judikatura, často stanoví, které konkrétní důkazy musí soud provést k prokázání určitých skutečností. Například: „*stáří dokumentu na disketě může spolehlivě určit jen znalecký posudek,*“⁸⁷ soud užije znalecký posudek i v případě stanovení

---

⁸⁵ To, že relevanci důkazu nám určí hmotné právo, logicky vyvozují z toho, že hmotné právo stanoví, které konkrétní skutečnosti je třeba prokazovat. Literatura, ze které jsem vycházel, se o souvislosti relevance a hmotného práva takto prakticky nevyjadřuje.

⁸⁶ Viz. poznámka pod čarou č. 79.

⁸⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. srpna 2005, sp. zn. 21 Cdo 2429/2004

obvyklé ceny nemovitosti,⁸⁸ k řešení skutkové otázky průběhu hranic mezi pozemky jsou příslušní soudní znalci,⁸⁹ relevantní je i důkaz znaleckým posudkem z oboru písmoznalectví v případě zkoumání pravosti podpisu zemřelé osoby,⁹⁰ či dle ustanovení § 187 odst. 3 OSŘ musí být ke zdravotnímu stavu vyšetřovného v řízení o způsobilosti k právním úkonům vždy vyslechnut znalec.

Zákon či judikatura tak, dle mého názoru, výslovně stanoví právní relevanci in abstracto takového důkazu. Soud je povinen takto stanovený důkaz ke zjištění daného skutkového stavu provést. Judikatura ani zákon však, dle mého názoru, nestanoví, a v souladu s principem nezávislosti soudní moci nesmí stanovit, právní relevanci in concreto, jinými slovy věrohodnost důkazu. Soud se v případě takto obligatorně určených důkazů k prokázání určitých skutečností nemusí zabývat stránkou závažnosti důkazu, ale to jen v případě, že tato povinnost provést daný důkaz vyplývá ze zákona, nikoli z konstantní judikatury. Poté, co soud učiní závěr o závažnosti in abstracto, musí se vždy zabývat věrohodností, jinak by soud postupoval v rozporu se zásadou volného hodnocení důkazů. Tento postup vyplývá i z judikatury, kdy podle daného rozhodnutí, přestože stěžejním důkazem pro posouzení, zda jednání určité osoby bylo učiněno v duševní poruše, je znalecký posudek, soud se musí zabývat při hodnocení důkazů také přesvědčivostí a úplností takového posudku, musí takový posudek hodnotit v souvislosti s ostatními důkazy a přihlídnout ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci, což vyplývá z judikatury.⁹¹

3.2 Zákonost důkazu

3.2.1 Pojem zákonosti důkazu a důkazních prostředků

Druhou stránkou, kterou soud musí zohlednit je zákonost. Winterová vyjadřuje, že zákonost důkazu znamená to, že daný důkaz byl získán zákonem souladným způsobem. Pokud byl důkaz získán v rozporu se zákonem, soud nesmí k takovému důkazu při rozhodování přihlídnout. Z řečeného je tedy zřejmé, že ani stránku zákonosti důkazu neposuzuje soudce volně dle svého uvážení, ale postupuje dle zákona.⁹²

Pojem zákonost důkazu je vymezen i v judikatuře: „*Při hodnocení důkazů po stránce jejich zákonosti zkoumá soud, zda důkazy byly získány (opatřeny) a provedeny způsobem*

⁸⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. dubna 2007, sp. zn. 21 Cdo 732/ 2006

⁸⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. února 2007, sp. zn. 22 Cdo 1217/ 2006

⁹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. července 2008, sp. zn. 20 Cdo 760/ 2007

⁹¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. května 2011, sp. zn. 30 Cdo 5226/ 2009

⁹² WINTEROVÁ, Alena. In WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní...*, s. 273.

*odpovídajícím zákonu nebo zda v tomto směru vykazují vady (zda jde o důkazy zákonné či nezákonné); k důkazům, které byly provedeny v rozporu s obecně závaznými předpisy, soud nepřihlédne.*⁹³

Judikatura, dle mého názoru, zcela správně, v souvislosti s pojmem zákonnost, klade důraz nikoliv pouze na opatření důkazu, ale i na jeho provedení zákonem souladným postupem. Ze zmíněného rozhodnutí, dle mého názoru, vyplývá, že požadavek zákonnosti je splněn, jen pokud je důkaz opatřen a proveden způsobem odpovídajícím zákonu, obě podmínky (aspekty) tedy musí být splněny kumulativně. Dovožuji to z díkce citovaného souvětí, z něž vyplývá slučovací vztah vyjádřený spojkou „a“ mezi oběma aspekty. Z toho tedy plyne, že nezákonný bude důkaz, u kterého stačí, že nebyl opatřen, nebo že nebyl proveden postupem v souladu se zákonem.

3.2.2 Přípustnost a zákonnost důkazu a důkazních prostředků

Je vhodné zmínit, že s otázkou zákonnosti důkazu často souvisí i otázka jeho přípustnosti. Domnívám se, že důkaz je přípustný vždy, pokud je zákonný a pokud dle úvahy soudu není provedení takového důkazu nadbytečným. Přípustným je, dle mého názoru, takový důkaz, který je závažný. Jsem tedy názoru, že zákonnost neznamená vždy automaticky i přípustnost, pojem zákonnosti je, jak se domnívám, širší. Podobný názor sdílí i Seidel.⁹⁴

V souvislosti s tímto bych poukázal na to, že Ústavní soud České republiky (dále jen „ÚS ČR“) obecně vymezil důvody pro odmítnutí důkazního návrhu. Jako důvody uvádí případy, kdy důkaz nemá relevantní souvislost s předmětem řízení (dle mého názoru se jedná o důkaz, který nenaplnuje stránku závažnosti), dále důkaz, který nemá vypovídací potenci, což tedy znamená, že není schopen tvrzení ani prokázat, ani vyvrátit (takový důkaz, dle mého názoru, také nenaplnuje stránku závažnosti), dále případ, kdy důkaz je nadbytečný a také případ, kdy důkaz nebyl získán procesně přípustným způsobem (důkaz nenaplnuje stránku zákonnosti).^{95 96 97}

I v těchto rozhodnutích lze spatřovat rozdíly v pojmech přípustnost a zákonnost. I když

⁹³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze 20. března 2008, sp. zn. 21 Cdo 3075/2006

⁹⁴ Viz. SEIDEL, Jan. Protiprávně získané nebo použité důkazy v civilním soudním řízení. In *Právní fórum*. 2010, roč. 7, č. 8, s. 381.

⁹⁵ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 23. září 2005, sp. zn. III. ÚS 359/05, bod II

⁹⁶ Podobně se k tomu, jaké důkazy soud obecně neprovede, vyjadřuje i NS ČR, viz. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. listopadu 2005, sp. zn. 30 Cdo 64/2004

⁹⁷ Viz. SEIDEL, Jan. Protiprávně získané nebo použité důkazy v civilním soudním řízení. In *Právní fórum*. 2010, roč. 7, č. 8, s. 381-389.

soud vyřešil otázku zákonnosti důkazu, neznamená to, že posuzování přípustnosti důkazu stran jiných aspektů s hodnocením důkazů nesouvisí. Například lze spatřovat i jistou souvislost v úvaze o nadbytečnosti důkazu.

Při úvaze o nadbytečnosti důkazu se soud bude řídit svým vnitřním přesvědčením. Pokud již soud nabytí vnitřní přesvědčení o skutkovém stavu a o pravdivosti tvrzení stran, potřeba provést další důkaz pominula. Nadbytečnost důkazu tedy znamená, že skutečnost, k jejíž prokázání daný důkaz směřuje, je již bez důvodných pochybností prokázána nebo vyvrácena.⁹⁸

3.2.3 Zákonnost důkazů a důkazních prostředků a soudní praxe

Nemohu nezmínit významnou otázku, kterou řešila soudní praxe v souvislosti se zákonností důkazu, kterou je přípustnost důkazu záznamem fyzické osoby, který byl pořízen bez svolení této osoby, v judikovaném případě bez svolení všech hovořících osob. NS ČR se přiklonil k názoru, že takový důkaz je nepřipustným, jelikož je v rozporu s právem na ochranu osobnosti.^{99 100}

Z tohoto lze vyvodit, že pojem nezákonnost, resp. protiprávnost důkazu není vždy vykládán úzce, pouze ve smyslu porušení procesních norem nebo jejich obcházení.¹⁰¹ Seidel hovoří i o širším pojetí nepřipustnosti, kdy judikatura dovodila, že nepřipustný je i takový důkaz, při jehož získání či použití bylo zasaženo do základních práv subjektu.^{102 103}

Vhodnou otázkou je, zda se tedy má jednat pouze o zásah do základního práva, nebo by k nepřipustnosti důkazu mohl vést jakýkoliv zásah do práva subjektu, nejen tedy do základního práva? Rozhodnutí NS ČR hovoří ve smyslu, že „*soud nemá provést důkaz, který byl opatřen nebo pořízen v rozporu s obecně závaznými právními předpisy a při jehož pořízení, či opatření došlo k porušení práv jiné osoby.*“¹⁰⁴ Domnívám se, že by se důvod nepřipustnosti důkazu měl týkat pouze zásahu do základních práv, nikoli zásahu

⁹⁸ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 23. září 2005, sp. zn. III. ÚS 359/05, bod II

⁹⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. března 2011, sp. zn. 21 Cdo 434/2010

¹⁰⁰ Blíže k ochraně osobnosti, viz. aktuální znění: § 12 odst. 1,2, 3 zákona č. 40/ 1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰¹ Blíže např. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. října 1998, sp. zn. 21 Cdo 1009/ 98

¹⁰² Blíže např. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 13. září 2005, sp. zn. I. ÚS 191/ 05, podle kterého v civilním řízení by bylo nutné v tomto případě posoudit: „*zda jde v souzené věci o zásah v zájmu ústavně zaručených základních práv a svobod jiných osob a zda tento zájem převažuje nad zájmem na ochraně tajemství dopravovaných zpráv*“ (Nález Ústavního soudu ČR ze dne 13. září 2005, sp. zn. I. ÚS 191/ 05, bod VI).

¹⁰³ SEIDEL, Jan. Protiprávně získané nebo použité důkazy v civilním soudním řízení. In *Právní fórum*. 2010, roč. 7, č. 8, s. 383-384.

¹⁰⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. května 2005, sp. zn. 30 Cdo 64/ 2004

do jakéhokoliv práva.

O pořízení magnetofonového záznamu hovoří shodně i jiné rozhodnutí NS ČR, dle kterého může být magnetofonový záznam v občanském soudním řízení použit jen se svolením osoby, která byla účastníkem tohoto hovoru. Bylo připuštěno, že z podstaty telefonního přístroje pak vychází možnost záznamu takového hovoru, přičemž již samotným hovorem dává účastník konkludentní souhlas s pořízením jeho záznamu.¹⁰⁵

Obdobně byl dovozen i konkludentní souhlas s využitím funkce "hlasitý telefon hands - free" druhým účastníkem hovoru (neprojeví-li opak).^{106 107}

ÚS ČR také jasně odlišil situace použití nezákonně pořízeného důkazu v trestním a civilním řízení. Vyslovuje se ve smyslu, že projevem úřední licence jsou jen ty případy řízení, které výslovně upravuje zákon a odkazuje na zákon č. 141/ 1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, který upravuje odposlech a záznam telekomunikačního provozu v trestním řízení. Vzhledem k tomu, že OSŘ takovou úpravu neobsahuje, ÚS ČR dedukuje, že *„je možné použít magnetofonový záznam telefonického hovoru fyzických osob jako důkaz v občanském soudním řízení zásadně jen se svolením fyzické osoby, která byla účastníkem tohoto hovoru.“*^{108 109}

Rozlišení nepřipustnosti důkazu v civilním a trestním řízení považují za správné. Civilní proces, a zejména řízení sporné, je postaven na dispoziční zásadě. Je to žalobce, který navrhuje a opatřuje důkazy. K prokázání svých tvrzení by, dle mého názoru, účastník měl přinést tedy jen takové důkazy, které nezasahují do základních práv jiných osob. Naopak, podle mého názoru, v trestním řízení, kde dominuje veřejný zájem, by i takový důkaz, který porušuje základní právo jednotlivce mohl být přípustný, jelikož tato opodstatněnost je uplatněna veřejným zájmem. Také se domnívám, že v civilních řízeních, kde se uplatní zásada vyšetřovací, by soud neměl vycházet z důkazů, které porušují základní práva, ale soud by měl hledat jiné důkazy, domnívám se tedy, že pouze na takových důkazech, které by měly být kvalifikovány jako nepřipustné, by nemohl postavit své rozhodnutí.

Za zajímavou považuji uvedenou argumentaci uvedenou v již zmíněném rozhodnutí NS ČR, dle kterého *„osobní povahu proto – jak z logiky věci plyne – zpravidla nemají projevy,*

¹⁰⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. listopadu 2008, sp. zn. 22 Cdo 4172/ 2007

¹⁰⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. prosince 2004, sp. zn. 30 Cdo 1224/ 2004

¹⁰⁷ Viz. SEIDEL, Jan. Protiprávně získané nebo použité důkazy v civilním soudním řízení. In *Právní fórum*.2010, roč. 7, č. 8, s. 390-391.

¹⁰⁸ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 13. září 2006, sp. zn. ÚS I. 191/05, bod VI

¹⁰⁹ Viz. SEIDEL, Jan. Protiprávně získané nebo použité důkazy v civilním soudním řízení. In *Právní fórum*.2010, roč. 7, č. 8, s. 391-392.

ke kterým dochází při výkonu povolání, při obchodní či veřejné činnosti.“^{110 111} Domnívám se, že takové posuzování projevů je správné.

V souvislosti se zákonností důkazu bych na tomto místě zmínil ještě jedno recentní rozhodnutí NS ČR, s jehož názorem se ztotožňuji. Zásadní otázkou tohoto případu byly meze kontroly zaměstnavatelem při použití výrobních a pracovních prostředků zaměstnavatele pro osobní potřebu zaměstnance. Cílem kontroly provedené zaměstnavatelem bylo zjištění, zda zaměstnanec sledoval internetové stránky, které s výkonem jeho práce nesouvisely, přestože údaj o tom, které internetové stránky zaměstnanec sleduje, by mohl znamenat zásah do jeho soukromí, NS ČR usoudil, že provedený důkaz „*detailním výpisem aktivit login: Burget, za určité období není nepřijatelným důkazem,*“¹¹² ale že jde o důkaz pořízený v souladu s ustanovením § 316 odst. 1 větou druhou zákona č. 262/ 2006 Sb., zákoník práce, v účinném znění. Pokud tedy zaměstnavatel má právo kontrolovat porušování určitého zákazu, musí mít dle NS ČR také možnost takovou kontrolu realizovat a podat o ní důkaz.¹¹³

Domnívám se, že soud by měl vždy zkoumat, zda daný projev je opravdu projevem osobní povahy, a to vzhledem k okolnostem a dané situaci.

3.3 Pravdivost důkazu

3.3.1 Pojem pravdivosti důkazu

Co lze rozumět pravdivostí důkazu zákon neuvádí, ale jisté vymezení lze nalézt v judikatuře: „*Hodnocením důkazů z hlediska jejich pravdivosti soud dochází k závěru, které skutečnosti, o nichž důkazy (pro rozhodnutí významné a zákonné) podávají zprávu, lze považovat za pravdivé (dokázané) a které nikoli. Vyhodnocení důkazů z hlediska pravdivosti předpokládá též posouzení věrohodnosti důkazem poskytované zprávy podle druhu důkazního prostředku a způsobu, jak se podle zákona provádí.*“¹¹⁴ Z tohoto vymezení tedy vyplývá, že je to právě soud, který na základě své úvahy dochází k závěru, že určité důkazní prostředky dostatečně prokazují určité skutkové okolnosti a že tyto důkazní prostředky jsou zárukou toho, že na základě nich může dospět ke správnému rozhodnutí ve věci.

¹¹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. května 2005, sp. zn. 30 Cdo 64/ 2004

¹¹¹ Viz. SEIDEL, Jan. Protiprávně získané nebo použité důkazy v civilním soudním řízení. In *Právní fórum*.2010, roč. 7, č. 8, s. 389-390.

¹¹² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. srpna 2012, sp. zn. 21 Cdo 1771/2011

¹¹³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. srpna 2012, sp. zn. 21 Cdo 1771/2011

¹¹⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. dubna 2010, sp. zn. 33 Cdo 4374/ 2007

S otázkou pravdivosti důkazu souvisí i otázka věrohodnosti důkazních prostředků, resp. důkazů. Pokud bychom měli vymezit vzájemný vztah věrohodnosti a pravdivosti důkazu, je věrohodnost stránkou pravdivosti, to vyplývá z výše citovaného rozhodnutí NS ČR.

Z tohoto dovozují, že soud učiní nejprve závěr o věrohodnosti důkazních prostředků a jimi podávaného důkazu, čímž se objasní i otázka pravdivosti důkazních prostředků i samotného důkazu. Na základě toho bude soud schopen zaujmout názor ve vztahu k pravdivosti tvrzených skutečností.

Pokud bychom se snažili nalézt legální definici věrohodnosti důkazních prostředků, resp. důkazu, ani tu OSŘ neobsahuje. Vysvětlení tohoto pojmu je pak ponecháno teorii civilního procesu. Například Šínová upozorňuje a poukazuje na vymezení věrohodnosti v Blackově právnickém slovníku jako tzv. hodnoty důvěry, v souvislosti se svědeckou výpovědí. Sama pak přináší vlastní vysvětlení pojmu věrohodnosti důkazních prostředků jako určité vlastnosti, která říká, do jaké míry je určitá zpráva či osoba hodna důvěry (do jaké míry tedy vypovídá pravdu). U jakých důkazních prostředků lze vůbec zkoumat věrohodnost? I touto otázkou se ve svém příspěvku zabývala Šínová. Výkladem daných ustanovení OSŘ uzavírá, že je možné zkoumat věrohodnost prakticky veškerých důkazních prostředků, přičemž k tomuto závěru dospívá pomocí metody gramatické. S tímto lze souhlasit. Současně však také upozorňuje na skutečnost, že právní praxe dává pojem věrohodnost do souvislosti se situací, kdy danou zprávu podává člověk, který je i jejím zdrojem.¹¹⁵

Jak již bylo zmíněno, OSŘ sice nepodává legální definici pojmu věrohodnost důkazu, avšak popisuje určitý algoritmus, jak by měl soud věrohodnost posuzovat. Z dikce ustanovení § 132 OSŘ vyplývá, že soud bude nejprve věrohodnost výpovědi hodnotit izolovaně, a teprve poté ji bude posuzovat ve vzájemné souvislosti s ostatními důkazy a v samém závěru soud uzavře rozhodnutím, zda dané skutečnosti jsou pravdivé či nikoli. Toto zjištění má pak různou roli v řízení sporném a nesporném. V řízení sporném bude znamenat odpověď na otázku, zda žalobce prokázal tvrzené skutečnosti a unesl břemeno tvrzení a důkazní, oproti tomu v nesporném řízení přispěje k vytyčení skutkového základu, na nějž bude aplikováno hmotné právo.¹¹⁶

V souvislosti s věrohodností bych ještě upozornil na kritéria posuzování věrohodnosti

---

¹¹⁵ ŠÍNOVÁ, Renáta. Věrohodnost důkazních prostředků. In *Debaty mladých právníků 2007*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2007, s. 11.

¹¹⁶ BUREŠ, Jaroslav. In DRÁPAL, Ljubomír (ed). *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 913-914 (§ 132).

vyvozená kritickým myšlením a které ve zmiňovaném článku popisuje Šínová. Jedná se o pravidla nazvaná „RAVEN“, podle počátečních písmen jednotlivých anglických pojmů charakterizujících jednotlivá kritéria. Mezi tato kritéria patří reputace – R, schopnost vnímat skutečnosti – A, tzv. vložený zájem – V, potřeba odborného posouzení - E, neutralita - N.¹¹⁷

3.3.2 Problematika věrohodnosti svědecké výpovědi a výsledku účastníka

Z ustanovení § 125 OSŘ, v němž je uveden demonstrativní výčet důkazních prostředků, jednoznačně vyplývá, že jako důkazní prostředek může sloužit výslech svědků i výslech účastníků. Problematika věrohodnosti výpovědi však nemusí být jen problémem právním, ale v určité míře se může týkat i jiných společenskovedních oborů, zejména psychologie.

Některá literatura z oblasti psychologie upozorňuje, že se také můžeme setkat s pojmy věrohodnosti a hodnověrnosti. OSŘ však tyto pojmy nedefinuje. V oboru psychologie je hodnověrnost chápána jako to, co charakterizuje osobnost svědka či vyslýchaného, jeho chování, jinými slovy jeho pravdomluvnost. Věrohodnost pak označuje míru shody podané zprávy s realitou.¹¹⁸

Častěji je však rozlišováno mezi věrohodností obecnou a specifickou. Věrohodnost v psychologickém slova smyslu vyjadřuje míru pravděpodobnosti, že výpovědi podaná zpráva o určité skutečnosti, takto skutečně proběhla. Obecná věrohodnost pak vyjadřuje to, do jaké míry je daná osoba schopna podávat věrohodné zprávy obecně. Specifická věrohodnost vyjadřuje věrohodnost výpovědi určité osoby v rámci daného konkrétního případu, ve vztahu k dané věci.¹¹⁹

Považuji za zcela zásadní vymezit jasné hranice při posuzování věrohodnosti soudem a povoláním soudním znalcem v oboru psychologie, resp. psychiatrie. Soudní znalec ve svém znaleckém posudku určí míru pravděpodobnosti věrohodnosti výpovědi na základě speciálních psychologických metod. Nesmí se však posoudit věrohodnost s konečnou platností, nemůže posuzovat, jaká tvrzení jsou pravdivá a jaká nikoli, jelikož otázka hodnocení důkazů přísluší pouze soudu, který má také veškeré podklady, na základě kterých činí rozhodnutí ve věci.¹²⁰

---

¹¹⁷ ŠÍNOVÁ, Renáta. Věrohodnost důkazních prostředků. In *Debaty mladých právníků 2007*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2007, s. 12.

¹¹⁸ ZEHNALOVÁ, Veronika. Co si pamatuje svědek dopravní nehody? *Psychologie dnes*, 2007, roč. 13, č. 10, s. 28-29.

¹¹⁹ PAVLOVSKÝ, Pavel. *Soudní psychiatrie a psychologie*. Praha: Grada, 2012, s. 147-149.

¹²⁰ HOUBOVÁ, Drahomíra. *Psychologie pro právníky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 243- 244.

Lze shrnout, že odborná literatura z oblasti psychologie a psychiatrie se otázkou věrohodnosti výpovědi zabývá mnohem detailněji a snaží se i nalézt určitá vodítka, jak a co v rámci věrohodnosti zkoumat.

Odborná literatura z oblasti práva tuto problematiku příliš neřeší a opovážím se říci, že „přenechává štafetu“ svým kolegům z neprávnických oborů. Nicméně určitý návod k tomu, jakým způsobem má soud vyhodnotit věrohodnost výpovědi svědka, se snaží podat judikatura a vychází i z kritérií, jak je uvádí odborné psychologické publikace. NS ČR ve svém rozhodnutí uvádí: „*Soud má přihlédnout, jaký má svědek vztah k účastníkům řízení a k projednávané věci, a jaká je jeho rozumová a duševní úroveň, k okolnostem, jež doprovázely jeho vnímání skutečností, o nichž vypovídá, vzhledem ke způsobu reprodukce těchto skutečností a k chování při výslechu (přesvědčivost, jistota, plynulost výpovědi, ochota odpovídat na otázky apod.) a k poznatkům získaným na základě jiných důkazů (do jaké míry je důkaz výpovědi svědka souladný s jinými důkazy, zda jim odporuje, popřípadě, zda se vzájemně dopňují), ...*“¹²¹

Význam chování vypovídající či vyslychané osoby pro hodnocení jeho výpovědi soudem akcentují i další rozhodnutí NS ČR, konkrétně je uvedeno: „*věrohodnost výpovědi svědka lze hodnotit i s přihlédnutím ke způsobu, jakým svědek soudu sděluje zjišťované skutečnosti a jeho chování při výpovědi.*“¹²² Soud také nesmí při hodnocení výpovědi „*přihlížet k vlastním skutkovým a právním závěrům (názorům) svědka*“.¹²³

Podle mého názoru, by bylo vhodné, kdyby OSŘ obsahoval demonstrativní výčet těchto kritérií, podle kterých lze usuzovat na nevěrohodnost osoby svědka, a to zejména proto, že soud zde posuzuje i neprávnická hlediska (chování účastníka, příp. osoby svědka). Jistě by to přispělo ke zprůhlednění vyhodnocování důkazů soudem ve vztahu k účastníkům, kteří by tak získali vodítka, jak soud při hodnocení postupuje.

Domnívám se, že v rámci hodnocení věrohodnosti osoby poskytující výpověď může v praxi docházet k situacím, kdy určitá osoba bude již ze své pozice ve vztahu k účastníkům považována za nevěrohodnou. K této problematice lze nalézt i určitou judikaturu, například pokud bude svědkem zaměstnanec účastníka řízení, není možno z této pozice bez dalšího dovodit, že takový svědek je nevěrohodný.¹²⁴ Podobně „*ani samotná okolnost, že má svědek*

¹²¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. března 2008, sp.zn. 21 Cdo 3075/ 2006; rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. září 2010, 33 Cdo 3189/2008

¹²² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. února 2003, sp. zn. 22 Cdo 136/ 2002

¹²³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. července 2007, sp. zn. 21 Cdo 1908/2006

¹²⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. prosince 1998, sp. zn. 2 Cdon 1751/ 97

*k účastníku řízení vztah (např. příbuzenský poměr), nemůže to mít za následek hodnocení výpovědi jako nevěrohodné, ovšem soud vezme tyto okolnosti v úvahu při hodnocení svědkovy věrohodnosti.*¹²⁵

NS ČR také řešil problematiku výpovědi advokáta, zbaveného povinnosti mlčenlivosti,¹²⁶ který je však stále zmocněn k zastupování klienta a který v tomtéž řízení vystupuje jako svědek o skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb tomuto účastníkovi. NS ČR uzavřel, že v takovéto situaci je „*věrohodnost jeho výpovědi výrazně oslabena a soud musí k této situaci při hodnocení věrohodnosti přihlížet, přičemž takový důkaz bude zpravidla součástí logického důkazního řetězce, nikoli však důkazem rozhodujícím.*“¹²⁷

Domnívám se, že zmíněná judikatura správně vyjadřuje to, že soud se má zabývat i jinými faktory než pouze pozicí vypovídající osoby. Soud by neměl automaticky, jen z důvodu určitého postavení vypovídající osoby, usuzovat na její nevěrohodnost.

3.3.3 Problematika věrohodnosti znaleckých posudků

Z již zmíněného ustanovení § 125 OSŘ vyplývá, že jako důkazní prostředek může posloužit i znalecký posudek.

K problému věrohodnosti znaleckých posudků se ve svém příspěvku vyjadřuje Šínová. V souvislosti se znaleckými posudky bývá problematičtější otázka, do jaké míry může soud hodnotit jejich pravdivost, resp. věrohodnost, jelikož podstatou tohoto důkazního prostředku je posouzení určitých skutečností, k nimž jsou nutné odborné znalosti, třetí, na účastnících řízení zcela nezávislou osobou, přičemž vzhledem k míře nutné odbornosti není takového posouzení schopen soud sám. Šínová upozorňuje, že nelze hovořit o nevěrohodnosti znaleckých posudků v případech, kdy znalec dle soudu nemá dostatečné odborné znalosti. Nejedná se totiž o stejnou nevěrohodnost jako ve smyslu nevěrohodnosti osoby účastníka či znalce. Bylo by tedy lépe užívat pojmu přesvědčivosti znaleckého posudku. O nevěrohodnosti znaleckého posudku, jak předpokládá Šínová, lze hovořit je v určitých situacích, například pokud jej podá znalec, jež má vztah k účastníkům nebo k věci a tato skutečnost výjde najevo v průběhu řízení po předložení znaleckého posudku soudem. V takovém případě je, dle názoru

---

¹²⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. června 2010, sp. zn. 22 Cdo 2516/2008

¹²⁶ Mlčenlivost advokáta o skutečnostech, které se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb je upravena v § 16 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii.

¹²⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. března 2008, sp. zn. 21 Cdo 3341/2006

Šínové, použití pojmu nevěrohodnosti správné.¹²⁸

S tímto chápáním věrohodnosti znaleckých posudků se zcela ztotožňuji a také vnímám obecného užívání pojmu věrohodnosti znaleckých posudků jako nepřesné a zavádějící.

K hodnocení znaleckých posudků se vyjadřuje také ÚS ČR ve svých rozhodnutích. V jednom svém nálezu říká, že nelze znalecké posudky hodnotit pouze na základě závěru v nich učiněných, ale je třeba je hodnotit jako celek (komplexně) a jednotlivě, a poté také v souvislosti s ostatními provedenými důkazy, čímž akcentuje nutnost dodržovat postup dle ustanovení § 132 OSŘ i ve vztahu k hodnocení důkazu znaleckým posudkem.¹²⁹

Podle NS ČR soud nesmí hodnotit odborné závěry učiněné znalcem, nesmí tedy hodnotit správnost takových závěrů.¹³⁰

Oporu pro tento názor přináší i ustanovení § 127 odst. 2 a 3 OSŘ, která normují, že je-li pochybnost o správnosti posudku nebo je-li posudek nejasný nebo neúplný, je nutno požádat znalce o vysvětlení, a teprve pokud tento postup nevede k výsledku, soud nechá posudek přezkoumat jiným znalcem, ve zvlášť výjimečných případech může ustanovit k přezkoumání znaleckého posudku státní orgán, vědecký ústav, vysokou školu nebo instituci specializovanou na znaleckou činnost. Toto ustanovení, jinými slovy, neumožňuje soudci hodnotit správnost posudku, jeho revize musí být provedena jiným znalcem. Před novelou provedenou zákonem č. 218/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, v účinném znění dle ustanovení § 127 odst. 2 nebyla imperativem. Dle současného, účinného a platného znění, ustanovení § 127 odst. 2 OSŘ platí, že je-li pochybnost o správnosti posudku nebo je-li posudek nejasný nebo neúplný, je nutno požádat znalce o vysvětlení, a v případě, kdyby to nevedlo k výsledku, soud nechá znalecký posudek přezkoumat jiným znalcem. Před zmíněnou novelou ustanovení podle znění § 127 odst. 2 OSŘ bylo naopak znalecký posudek možno dát zpřezkoumat jiným znalcem, vědeckým ústavem nebo jinou institucí.¹³¹

Domnívám se, že novela tohoto ustanovení je správná, jelikož odstranila možnost vzniku nových problémů v souvislosti s přezkumem znaleckých posudků soudem. Lze tedy shrnout,

---

¹²⁸ ŠÍNOVÁ, Renáta. Věrohodnost důkazních prostředků. In *Debaty mladých právníků 2007*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2007, s. 11-12.

¹²⁹ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 3. května 2010, sp.zn. I. ÚS 2864/09, bod IV

¹³⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. října 2005, sp. zn. 28 Cdo 2161/2005

¹³¹ Historická verze: § 127 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č.188/2011 Sb., účinném ke dni 15. července 2011

že v souvislosti se znaleckými posudky se tak objevují pojmy pravdivost znaleckého posudku, jeho správnost a věrohodnost.

Co míní zákonodárce správností znaleckého posudku a jaká jsou kritéria této správnosti zákon však nevymezuje. Správnost posudku ve smyslu ustanovení § 127 odst. 2 OSŘ chápu jako míru odbornosti posudku, tedy to, do jaké míry jsou závěry posudku odborně odůvodněny a vyplývají ze zadaných skutečností, do jaké míry je znalec odborníkem na danou problematiku, jakým způsobem a jakými postupy dospěl ke svým závěrům a zda ze zadaných skutečností opravdu vyplývají, zda využil správné metody ke zpracování posudku.¹³² Posuzování znaleckých posudků z této stránky by mělo být, dle mého názoru, skutečně v gesci odborníků, kteří jsou schopni tyto otázky správně a objektivně hodnotit.

Pojem přesvědčivosti znaleckých posudků však, dle mého názoru, s jejich správností nelze v žádném případě ztotožnit. Přesvědčivost znaleckých posudků vnímám jako určitou sílu tohoto důkazního prostředku obstat v komplexu ostatních provedených důkazů, na základě kterých si soudce bude činit závěry o přesvědčivosti tvrzení stran. OSŘ však na žádném místě znaleckým posudkům nepřikládá vyšší důkazní sílu, proto je otázka přesvědčivosti znaleckých posudků zcela předmětem volného hodnocení prováděného soudcem a soud musí, i přes přesvědčení o správnosti znaleckého posudku, postupovat dle ustanovení § 132 OSŘ a zkoumat dále jeho přesvědčivost. Domnívám se, že však platí, že zkoumání přesvědčivosti má smysl pouze v případě, že soud nepochybuje o správnosti znaleckého posudku. Jinak řečeno, aby znalecký posudek mohl být přesvědčivý, musí být i správný, resp. nesmí existovat o správnosti pochybnosti. Jsem názoru, že v rámci zkoumání přesvědčivosti důkazu soud posuzuje i otázku věrohodnosti osoby znalce (pro jeho poměr k věci či účastníkům).¹³³

Pravdivost důkazu znaleckým posudkem, dle mého mínění a dikce ustanovení § 127 odst. 2 OSŘ, v sobě zahrnuje dvě stránky, kterými se soudce musí zabývat. První stránkou je absence pochybnosti o správnosti znaleckého posudku, kdy v případě, že tuto pochybnost soud skutečně nabyde, musí postupovat dle ustanovení § 127 odst. 2 a 3 OSŘ, nikoli dle § 132 OSŘ. Druhou stránkou je již zmíněná otázka přesvědčivosti znaleckého posudku. Domnívám se, že aby bylo možné hovořit o pravdivosti znaleckého posudku, musí být tento posudek

---

¹³² K podobným kritériím dospěla i Liga lidských práv, viz. ZÁHUMENSKÝ, David a kol. *Problémy v činnosti soudních znalců z oboru zdravotnictví: Systémové doporučení Ligy lidských práv č. 7*, s. 7-12. [online]. llp.cz, 2008 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://llp.cz/publikace/problemy-v-cinnosti-soudnich-znalcu/>

¹³³ Viz. ŠÍNOVÁ, Renáta. Věrohodnost důkazních prostředků. In *Debaty mladých právníků 2007*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2007, s. 11-12.

správný a přesvědčivý v uvedených smyslech, přesvědčivost je tedy pouze jedním z předpokladů pravdivosti podaného důkazu, posuzování správnosti pak nezávisí na soudci právě pro specifičnost toho důkazního prostředku.

Nabízí se otázka, na základě jakých kritérií soud dospěje závěru o vyloučení pochybností o správnosti znaleckého posudku, jinými slovy, kdy usoudí, že není třeba postupovat dle § 127 odst 2 a 3 OSŘ a učiní si závěry o jeho přesvědčivosti. Domnívám se, že kritéria pro posuzování těchto dvou stránek mohou být (a také jsou) totožná, což, dle mého názoru, však neznamená, že by soud neměl pohlížet na znalecký posudek ze dvou úhlů, a to z úhlu jeho přesvědčivosti a z úhlu vyloučení pochybností o jeho správnosti (odbornosti). Jisté návody, jakými kritérii se řídit, nám poskytuje i judikatura. NS ČR se vyjádřil a demonstrativně uvedl některá kritéria, kterými by soud při hodnocení přesvědčivosti znaleckého posudku měl zabývat, konkrétně zmiňuje „úplnost zpracování znaleckého posudku ve vztahu k zadání, logičnost odůvodnění znaleckého posudku v souvislosti s provedenými důkazy.“^{134 135} Soud se má také zabývat tím, do jaké míry „znalec vycházel ze zjištěných skutečností“.¹³⁶ Toto kritérium v návaznosti na kritériích předešlých vnímám tak, že soudce by měl ověřit, a to zejména na základě znaleckého posudku, eventuálně pak slyšením znalce, zda znalec vycházel z doposud zjištěného skutkového stavu konkrétního případu a zda se se skutečnostmi dostatečně vypořádal ve své argumentaci a tvorbě odborného závěru. Pokud ne, mělo by být znalcem zdůvodněno, proč určitým skutečnostem relevanci nepřikládal.

Zajímavá kritéria, která by pomohla při hodnocení znaleckých posudků, popisuje i systémové doporučení Ligy lidských práv, kterých uvádí sedm. Prvním je otázka, zda znalec má dostatečnou praxi a vzdělání k zadané otázce, zda je v rámci daného tématu specializován více či méně, s jakou oblastí má nejvíce praktických zkušeností. Druhým kritériem je pak skutečnost, zda v dané otázce zastává menšinový názor, pak by měl znalec uvést i názor většinový a také zdůvodnit své odchýlení od tohoto většinového názoru. Třetím kritériem je nestrannost, dále, čtvrté, je kritérium úplnosti použitých zdrojů. Podle tohoto kritéria by měla být uvedena veškerá literatura, ze které znalec čerpal, sepsány veškeré další zdroje, uvedeno, kdy znalec čerpal z vlastní zkušenosti a dále by měl znalec popsat veškeré postupy a metody, které použil a uvést důvody a cíle takových postupů a metod, případně by měl zdůvodnit, proč

¹³⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. října 2005, sp.zn. 28 Cdo 2161/ 2005

¹³⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. září 2008 , sp.zn. 33 Odo 770/ 2006

¹³⁶ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 2. listopadu 2010, sp. zn. I.ÚS 2121/ 07, bod III

nepoužil jiné metody. Další kritérium uvaďené v citovaném dokumentu je požadavek na stručné a přesné zodpovídání otázek a tvoření závěrů znalců.¹³⁷

Otázkou je, zda-li by měla být tato kritéria hodnocení znaleckých posudků zakotvena přímo v zákoně. Liga lidských práv v souvislosti s tímto doporučením požadovala, aby uvedená kritéria byla začleněna do zákona o soudních znalcích, případně do podzákoného předpisu.¹³⁸ S tímto souhlasím. Dle mého názoru, kritéria pro vyloučení pochybnosti o správnosti znaleckého posudku v souvislosti s ustanovením § 127, by mohla být demonstrativním způsobem vklíněna do OSŘ, lépe přímo do zákona o soudních znalcích, a to z důvodu vyšší právní jistoty a možnosti předvídatelnosti posuzování této otázky soudem. Domnívám se, že i v těchto vytyčených kritériích by soudce mohl najít jistá vodítka, jak posoudit přesvědčivost znaleckého posudku, případně vyvrátit své pochybnosti o správnosti znaleckého posudku.

Domnívám se, že v praxi by mohla být problematická také situace, kdy pro určitý obor existuje velmi omezený počet znalců, např. jen tři, a to v souvislosti s otázkou jejich nezávislosti. Je určitá pravděpodobnost, že tito znalci se mohou vzájemně profesně podporovat. Jsem názoru, že by snad v takových případech řešení přinesla určitá možnost ustanovit znalce ze zahraničí.

---

¹³⁷ ZÁHUMENSKÝ, David a kol. *Problémy v činnosti soudních znalců z oboru zdravotnictví: Systémové doporučení Ligy lidských práv č. 7*, s. 7-12. [online]. llp.cz, 2008 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://llp.cz/publikace/problemy-v-cinnosti-soudnich-znalcu/>

¹³⁸ ZÁHUMENSKÝ, David a kol. *Problémy v činnosti soudních znalců z oboru zdravotnictví: Systémové doporučení Ligy lidských práv č. 7*, s. 7. [online]. llp.cz, 2008 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://llp.cz/publikace/problemy-v-cinnosti-soudnich-znalcu/>

4 Kontrola dodržování limitů volného hodnocení důkazů v českém civilním procesu

4.1 Nezávislost soudů a soudců a zákaz libovůle

Podle čl. 82 odst. 1 Ústavy ČR jsou soudci při výkonu své funkce nezávislí a jejich nestrannost nesmí nikdo ohrožovat. Zásada volného hodnocení důkazů tedy prostupuje významně i do ústavněprávní roviny. Zásadní reflex popsané nezávislosti lze nalézt právě ve volném hodnocení důkazů, koncepci, na níž je postaveno hodnocení důkazů v českém civilním procesu. Toto konstatování vyplývá zejména z rozhodovací praxe ÚS ČR, podle něhož volné hodnocení důkazů tvoří komponent práva na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 LZSP usnesení předsednictva ČNR č. 2/ 1993 Sb., Listina základních práv a svobod, v platném a účinném znění (dále jen „LZSP“).^{139 140}

Hodnocení důkazů má také své meze. Jednou z těchto mezí je ústavní princip zákazu libovůle soudu, který stojí jako protipól principu nezávislosti soudů a soudců. Zákaz libovůle a třeba také základní subjektivní právo na řádné odůvodnění rozsudku či požadavek předvídatelnosti rozhodnutí tvoří, spolu dalšími elementy, jednotlivé složky práva

---

¹³⁹ Podle čl. 36 LZPS se každý může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.

¹⁴⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. října 2011, sp. zn. 28 Cdo 1663/ 2011

na spravedlivý proces. Porušení těchto principů je považováno za porušení principu spravedlnosti.^{141 142}

Princip zákazu libovůle tedy stanoví soudu limity zásady volného hodnocení důkazů. Za libovůli bude, dle mého názoru, nutné považovat každé takové hodnocení důkazů, které je provedeno soudem v rozporu s ustanovením § 132 OSŘ, přičemž zákon tento odlišný postup výslovně nepřipouští.

4.2 Mechanismy umožňující kontrolu limitů volného hodnocení důkazů

Již z pojmu „volné“ hodnocení lze dovodit, že zásahy do soudního hodnocení důkazů by měly být spíše výjimečné a opodstatněné. Může být vůbec dodržování limitů volného hodnocení kontrolováno? Domnívám se, že existují určité mechanismy, pomocí kterých lze vyhodnotit, zda hodnocení důkazů je v souladu s ustanovením § 132 OSŘ. Tyto mechanismy mohou sloužit přímo subjektu, který jimi sám kontroluje správnost své úvahy (vnitřní účinek), mohou však sloužit subjektu jinému, který pomocí nich kontroluje hodnocení důkazů provedené určitým soudem (vnější účinek). Vnitřní účinek i vnější má například požadavek řádného odůvodnění soudních rozhodnutí, či požadavek na hodnocení v souladu s pravidly formální logiky, případně postup soudu v souladu se svou odborností, aj. Mezi mechanismy s vnějším účinkem lze zařadit především možnost zpochybnění věrohodnosti klíčových důkazních prostředků a důkazů v rámci odvolacího řízení a obecně posouzení jiným příslušným soudem, zda soud nižšího stupně nepřekročil limity zásady volného hodnocení důkazů. Domnívám se, že každý soudce by si měl tyto mechanismy a jejich vnitřní účinek uvědomovat a sám pomocí nich provádět kontrolu svých závěrů učiněných v rozhodnutí.

4.2.1 Pravidla formální logiky

Uplatnění a význam pravidel formální logiky v rámci hodnocení důkazu akcentuje i NS ČR. Podle NS ČR jsou tedy *„základem hodnotícího postupu vedle obecných a odborných zkušeností soudce též pravidla logického myšlení formulovaná do logických zásad...“*¹⁴³

Při úvaze soudu považuji za významné dodržování tzv. principů správného uvažování, mezi které patří princip totožnosti, princip sporu, princip vyloučení třetího a princip dostatečného důvodu. Princip totožnosti klade požadavek na používání daných výrazů vždy

¹⁴¹ VRCHA, Pavel. *Odůvodnění civilního rozsudku...*, s. 9.

¹⁴² Nález Ústavního soudu ČR ze dne 2. března 2000, sp. zn. III. ÚS 269/99, bod II

¹⁴³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. června 2001, sp.zn. 29 Odo 1438/2000

ve stejných smyslech. Princip sporu vylučuje současnou pravdivost dvou odporujících si tvrzení. Princip vyloučení třetího říká, že pokud existují dvě odporující si tvrzení, jedno z nich je určitě pravdivé. Princip dostatečného důvodu pak přináší podmínku, aby výrok byl dostatečně zdůvodnitelný, pouze v tomto případě je pak možné hovořit o jeho pravdivosti.¹⁴⁴

4.2.2 Povinnost řádného odůvodnění rozhodnutí

Na existenci mechanismů umožňujících kontrolu dodržování volného hodnocení usuzují také z jednoho rozhodnutí Nejvyššího soudu Slovenské republiky, na které upozorňuje Vrcha ve své publikaci. Podle tohoto rozhodnutí má zásada volného hodnocení také své limity a kontrola dodržování těchto limitů je realizována právě institutem odůvodnění soudních rozhodnutí.^{145 146}

Závěr z tohoto rozhodnutí, dle mého názoru, lze plně vztáhnout i na české právní prostředí. I české soudy mají povinnost svá rozhodnutí řádně zdůvodnit, vyplývá to z ustanovení § 157 odst. 1 OSŘ, podle kterého není-li stanoveno jinak, v písemném vyhotovení rozsudku se mimo jiné uvede i odůvodnění. Způsob odůvodnění soudních rozhodnutí je pak stanoven v § 157 odst. 2 OSŘ. Smyslem této povinnosti je dle ÚS ČR zaručit kontrolovatelnost a transparentnost rozhodování a vyloučit tak libovůli soudů.¹⁴⁷

Souhlasím s tvrzením Vrchy, podle kterého řádné odůvodnění rozhodnutí umožňuje přezkoumat postup soudu na základě opravných prostředků. Odůvodnění rozsudku má tedy podle něj funkci „*pramene poznání pro odvolací soud, je také odrazem intelektuální práce soudce a jeho schopností, tedy jeho odborné erudice.*“¹⁴⁸

Podle § 155 odst. 2 OSŘ soud musí v odůvodnění mimo jiné stručně a jasně vyložit, které skutečnosti má za prokázané a které nikoliv. Dále soud musí určit, o které důkazy opřel svá skutková tvrzení a musí uvést, jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil. Podle NS ČR „*musí z odůvodnění rozsudku vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé.*“¹⁴⁹

Vrcha uvádí, že v rámci odůvodnění nestačí, pokud soudce uvede všechny důkazy, které byly provedeny, ale neuvede, jaká dílčí skutková zjištění z každého jednotlivého důkazu

¹⁴⁴ ŠTĚPÁN, Jan. *Logika a právo*. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C.H.Beck, 2011, s. 17.

¹⁴⁵ Nález Ústavního soudu SR ze dne 12. června 2008, sp. zn. I. ÚS 114/ 08

¹⁴⁶ VRCHA, Pavel. *Odůvodnění civilního rozsudku...*, s. 36.

¹⁴⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 5. srpna 2009, sp. zn. I. ÚS 1561/ 08, bod III

¹⁴⁸ VRCHA, Pavel. *Odůvodnění civilního rozsudku...*, s. 10.

¹⁴⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. června 2008, sp. zn. 32 Odo 1561/ 2006

učinil, tedy to, co z každého důkazu vlastně zjistil. Právě to, posléze při přezkumu, umožní zjistit případná pochybení soudu.¹⁵⁰ Tuto povinnost soudu považují za podstatnou.

Vrcha upozorňuje i na rozhodnutí NS ČR, které obsahuje názor, že „*pokud soud provedl celou řadu důkazů, aniž by v odůvodnění rozsudku ohledně každého z důkazního prostředků zvlášť uvedl, co z něj zjistil, učinil tzv. souhrné skutkové zjištění nepřezkoumatelným.*“^{151 152} Judikatura NS ČR akcentuje také „*povinnost provedené důkazy zhodnotit a zdůvodnit, proč jej odmítá, popř. proč jej pokládá za nevěrohodné. Soud pak musí k tomuto stanovisko přiměřeně vyložit.*“¹⁵³

Soudce musí určit, proč neprovedl i další důkazy a vyloučil existenci tzv. opomentutých důkazů, což jsou podle ÚS ČR takové důkazy, o nichž soud nerozhodl nebo důkazy, které soud nehodnotil podle § 132 OSŘ. Existence takových opomenutých důkazů znamenají dle ÚS ČR nepřezkoumatelnost rozhodnutí a jeho protiústavnost.^{154 155}

Ustanovení § 157 odst. 2 OSŘ obsahuje i požadavek, aby soud dbal, aby odůvodnění rozhodnutí bylo přesvědčivé. I úvahu, kterou se soud při hodnocení důkazu řídil, musí soud vyložit v odůvodnění rozhodnutí. Přesvědčivost pak neznamená jen to, že soud musí hodnocení důkazů učinit v souladu s pravidly formální logiky, ale také to, jak, dle mého názoru, správně uvádí Vrcha, že odůvodnění musí být přesvědčivé, přehledné, věcné a stručné, s odkazem na dříve učiněná rozhodnutí v obdobných věcech.^{156 157}

4.2.3 „Přezkum“ volného hodnocení důkazů Ústavním soudem

ÚS ČR projev principu nezávislosti vykládá tak že, pokud soudy postupují podle páte hlavy LZPS, nesmí ÚS ČR do jejich činnosti zasahovat a nesmí ani přehodnocovat hodnocení důkazů provedené obecnými soudy. ÚS ČR dále zdůrazňuje, že to, jak soudce hodnotí důkazy závisí na vnitřním přesvědčení soudce a ten si tak činí závěry logickou úvahou.¹⁵⁸

ÚS ČR soud také dovedl, že zasáhnout do jurisdikční činnosti obecných soudů smí jen v případě „*tzv. extrémního rozporu mezi zjištěným skutkovým stavem a vyvozenými skutkovými*

¹⁵⁰ VRCHA, Pavel. *Odůvodnění civilního rozsudku...*, s. 31.

¹⁵¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. listopadu 2004, sp. zn. 26 Cdo 1472/ 2003

¹⁵² VRCHA, Pavel. *Odůvodnění civilního rozsudku...*, s. 35.

¹⁵³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. února 2006, sp. zn. 33 Odo 986/ 2005

¹⁵⁴ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 16. února 1995, sp. zn. III. ÚS 61/ 94

¹⁵⁵ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 20. dubna 2011, sp. zn. IV. ÚS 3309/ 07

¹⁵⁶ VRCHA, Pavel. *Odůvodnění civilního rozsudku...*, s. 11.

¹⁵⁷ Tamtéž, s. 44.

¹⁵⁸ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 8. srpna 2005, sp.zn. II. ÚS 98/ 05

a právními závěry.¹⁵⁹

Z jiného usnesení ÚS ČR vyplývá, že „pokud obecné soudy při svém rozhodování repektují pravidla zakotvená v ustanovení § 132 OSŘ, nespadá do pravomoci ÚS hodnotit hodnocení důkazů obecnými soudy, i kdyby se ÚS ČR s takovým hodnocením sám neztotožňoval. ÚS ČR posuzuje průběh a hodnocení důkazů pouze za situace, kdy byla porušena ústavně zaručená základní práva nebo svobody.“¹⁶⁰

4.2.4 Zpochybnění věrohodnosti jako odvolací důvod, přezkum hodnocení důkazu soudem

Z ustanovení § 199a odst. 1 OSŘ vyplývá, že v odvolacím řízení, pokud se nejedná o věci uvedené v ustanovení § 120 odst. 2 OSŘ, musí být všechny rozhodné skutečnosti uvedeny a důkazy označeny dříve, než soud ve věcech vyhlásí rozhodnutí, poněvadž později uplatněné skutečnosti a důkazy jsou odvolacím důvodem jen za podmínek § 205a OSŘ.

V ustanovení § 119a a násl. OSŘ je zakotven tzv. princip neúplné apelace.¹⁶¹ Podle ustanovení § 205a odst. 1 písm. c) OSŘ skutečnosti nebo důkazy, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně, jsou u odvolání proti rozsudku nebo usnesení ve věci samé odvolacím důvodem jen tehdy, jestliže jimi má být zpochybněna věrohodnost důkazních prostředků, na nichž spočívá rozhodnutí soudu prvního stupně.

Posuzování věrohodnosti důkazního prostředku je velmi významné. Pokud je totiž věrohodnost zpochybněna, odrazí se to i v posuzování pravdivosti dokazovaných skutečností. Soud své úvahy dává najevo účastníkům až v rámci odůvodnění rozhodnutí. Ustanovení § 205a odst. 1 písm. c) OSŘ je koncipováno jako výjimka z principu neúplné apelace, který obecně má za následek, že účastník nemůže v odvolacím řízení uvádět nové skutečnosti a důkazy. Tato výjimka – tedy nové skutečnosti a důkazy směřující ke zpochybnění věrohodnosti důkazních prostředků, které již byly provedeny a mají být soudem hodnoceny – je významná, jelikož umožňuje soudu dospět ke správné úvaze a o pravdivosti důkazů získaných ve fázi dokazování soudem prvního stupně. Proto má smysl zpochybňovat jen ty důkazní prostředky, na nichž soud prvního stupně postavil své rozhodnutí.¹⁶²

Šínová zpochybnění věrohodnosti vymezuje jako „zpochybnění okolností, na jejichž

¹⁵⁹ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 8. srpna 2005, sp.zn. II. ÚS 98/05

¹⁶⁰ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 7. srpna 2007, sp. zn. I. ÚS 1626/07

¹⁶¹ WINTEROVÁ, Alena. In WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní...*, s. 473.

¹⁶² DRÁPAL, Ljubomír. In DRÁPAL, Ljubomír (ed). *Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 1641 (§ 205a).

*základě soud dospěl k závěru o věrohodnosti důkazního prostředku.*¹⁶³

Zpochybněním věrohodnosti se ve svých rozhodnutích zabývá i NS ČR. Z tohoto důvodu považují za nezbytné na tomto místě uvést stěžejní úvahy NS ČR, které nastavují směr chápání a výkladu § 205a odst. 1 písm. c) OSŘ. NS ČR uvádí, že ke zpochybnění věrohodnosti dochází při tvrzení a prokázání určitých skutečností, které jsou specifikovány jako *„jednak skutečnosti o tom, že daný důkazní prostředek je věrohodný či nevěrohodný, či jednak jako skutečnosti vedoucí k tomu, že daný důkazní prostředek má být soudem prvního stupně hodnocen jinak.*“¹⁶⁴ NS ČR toto vymezení dále doplňuje tak, že *„zpochybnění věrohodnosti může být založeno i na skutečnostech, které samy o sobě nebo ve spojení s jinými, za předpokladu jejich prokázání, mají vliv jen na hodnocení provedených důkazních prostředků.*“¹⁶⁵

NS ČR pak uvádí i konkrétní příklady, kdy dojde ke zpochybnění důkazního prostředku, jako např. situace, kdy se ukáže, že svědek vypovídal křivě z důvodu nátlaku, nebo že listina není pravá.

Lze shrnout, že NS ČR vymezuje určité podmínky přípustnosti tvrzení a důkazů ve smyslu § 205a odst. 1 písm. c) OSŘ. Přípustné jsou, *„je-li jimi zpochybněna věrohodnost alespoň jednoho důkazního prostředku, na zpochybněvaném důkazním prostředku spočívá rozhodnutí soudu prvního stupně (tzn. že na důkazu vyplývajícím z tohoto důkazního prostředku soud učinil své závěry o skutkovém stavu, tedy nesmí se jednat o důkazní prostředek nerozhodný pro rozhodnutí), další podmínkou je, že se nejedná jen o pouhé zpochybnění tvrzení druhé strany (musí jít právě o důkazní prostředek).*“¹⁶⁶

Podle názoru NS ČR, o zpochybnění věrohodnosti nelze hovořit v případě, kdy *„účastník navrhne důkazy, pomocí kterých má být zjištěn skutkový stav věci v odvolacím řízení jinak, než jak byl zjištěn soudem prvního stupně.*“¹⁶⁷ Šínová upozorňovala na rozpor tohoto rozhodnutí s určitým nálezem ÚS ČR. Podle tohoto nálezu, řešící obdobný případ, by nepřihlédnutí k takovým důkazům (*„zjištěním dodatečně učiněným a teprve v odvolacím řízení prokázaným, která zpochybněvala výpověď svědkyně i listinné důkazy“*¹⁶⁸) znamenalo porušení čl. 36

---

¹⁶³ ŠÍNOVÁ, Renáta. Věrohodnost důkazních prostředků. In *Debaty mladých právníků 2007*, Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2007, s. 13.

¹⁶⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. července 2003, sp. zn. 21 Cdo 818/ 2003

¹⁶⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. července 2003, sp. zn. 21 Cdo 818/ 2003

¹⁶⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. července 2003, sp. zn. 21 Cdo 818/ 2003

¹⁶⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. července 2003, sp. zn. 21 Cdo 818/ 2003

¹⁶⁸ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 7. června 2006, sp. zn. IV. ÚS 125/05, bod III

LZPS.¹⁶⁹ Šínová se pak přiklání spíše k interpretaci učiněné NS ČR, i když podotýkala, že názory v nálezu ÚS ČR je nutno také brát v úvahu.¹⁷⁰

Nakonec se ale ÚS ČR v pozdějším rozhodnutí přiklonil k argumentaci NS ČR a uvádí, že „zpochybněním věrohodnosti důkazních prostředků ve smyslu ustanovení § 205a odst. 1 písm. c) OSŘ, k němuž se stěžovatel ve spojení s odvolacím důvodem dle § 205 odst. 2 písm. f) OSŘ uchýlil, se především rozumí tvrzení a pomocí navržených důkazů prokázání takových skutečností, které vyvrací závěr soudu o věrohodnosti nebo nevěrohodnosti určitého důkazního prostředku. O zpochybnění ve smyslu tohoto ustanovení však nejde, jestliže účastník navrhne další důkazy, pomocí kterých má být skutkový stav ve věci zjištěn jinak, než jak ho zjistil soud prvního stupně; tím totiž účastník věrohodnost dosud užitých důkazních prostředků nezpochybnuje, nýbrž nabízí soudu další ku podpoře jiné (vlastní) skutkové verze.“

171

Přesto, že ÚS ČR i NS ČR nyní k této problematice zastávají stejný názor, nepovažují toto vyřešení problému za dostatečné. Domnívám se, že je v takovéto situaci i přesto nutná aktivita zákonodárce, aby v rámci větší právní jistoty ošetřil právní úpravu způsobem, který by neumožňoval pochybnosti o výkladu zmíněných problematických ustanovení.

V rámci úvah dle lege ferenda Šínová v reakci na překonaný náleze ÚS ČR například navrhovala novelizaci ustanovení § 205a odst. 1 písm. f) OSŘ. Podle tohoto ustanovení skutečnosti nebo důkazy, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně, jsou u odvolání proti rozsudku nebo usnesení ve věci samé odvolacím důvodem jen tehdy, jestliže nastaly (vznikly) po vyhlášení (vydání) rozhodnutí soudu prvního stupně. Šínová navrhovala, aby toto ustanovení pojímalo i „skutečnosti, které vznikly před vyhlášením rozhodnutí, ale o nichž se účastník dozvěděl až po vyhlášení rozhodnutí.“¹⁷²

Pokud by měl dán přednost zásadě materiální pravdy, pak by řešení navrhované Šínovou bylo možno brát v úvahu. Tendence výkladu problematických ustanovení však směřují k interpretaci ve prospěch formální pravdy. V této situaci by bylo vhodné, kdyby zákonodárce výslovně zakotvil, že „o zpochybnění ve smyslu ustanovení § 205a odst. 1 písm. c) ve spojení s § 205 odst. 2 písm. f) OSŘ nejde, jestliže účastník navrhne další důkazy, pomocí kterých má

¹⁶⁹ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 7. června 2006, sp. zn. IV. ÚS 125/05, bod III

¹⁷⁰ ŠÍNOVÁ, Renáta. Věrohodnost důkazních prostředků. In *Debaty mladých právníků 2007*, Olomouc: Vydavatelství Univerzita Palackého, 2007, s. 13.

¹⁷¹ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 24. července 2008, sp. zn. III. ÚS 1325/08

¹⁷² ŠÍNOVÁ, Renáta. Věrohodnost důkazních prostředků. In *Debaty mladých právníků 2007*, Olomouc: Vydavatelství Univerzita Palackého, 2007, s. 13.

být skutkový stav ve věci zjištěn jinak, než jak ho zjistil soud prvního stupně.“¹⁷³

Zákonodárce by takovou novelou dal jasně na vědomí, jaké pojetí preferuje při střetu materiální či formální pravdy, což by byl významný krok k vyjasnění aktuální koncepce OSŘ.

Pokud odvolací soud hodnotí důkazy odlišně, než tak činil soud prvního stupně, bude odvolací soud postupovat dle ustanovení § 213 odst. 1 až 5 OSŘ.

4.2.5 Přezkum hodnocení důkazu v rámci dovolání

Podle ustanovení § 214a odst. 1 OSŘ lze dovolání podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení. Podle ustanovení § 237 OSŘ je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí, kterým se řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.¹⁷⁴

Praxe NS ČR před novelou výše uvedených ustanovení dovozovala, že *„na nesprávnost hodnocení důkazů lze usuzovat jen ze způsobu, jak soud hodnocení důkazů provedl. Nelze-li v tomto směru vytknout žádné pochybení, pak není možné ani polemizovat se skutkovými závěry soudů nižší instance, například namítat, že soud neměl uvěřit vyslychanému svědkovi, nebo že měl uvěřit svědkovi jinému, případně, že z provedených důkazů vyplývá jiné skutkové zjištění apod. To znamená, že hodnocení důkazů, a tedy ani skutkové zjištění jako jeho výsledek, z jiných než výše uvedených důvodů dovoláním úspěšně napadnout nelze.*“^{175 176}

Domnívám se, že i po provedené novele¹⁷⁷ v případě, že soud nižší instance při hodnocení důkazů nebude postupovat v souladu s ustanovením § 132 OSŘ (např. soud postaví své rozhodnutí na důkazu, který nenaplnuje stránku zákonnosti, v jiném případě soud nebude vycházet z relevantních důkazů, atd.), lze tento postup napadnout pro rozpor s procesním právem (porušení ustanovení § 132 OSŘ), případně také pro rozpor s hmotným právem (když

¹⁷³ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 24. července 2008, sp. zn. III. ÚS 1325/08

¹⁷⁴ Znění po novele provedené zákonem č. 404/2012, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, v účinném znění

¹⁷⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. ledna 2012, sp. zn. 20 Cdo 828/ 2010; Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. června 2009, sp. zn. 30 Cdo 1792/ 2009

¹⁷⁶ KRČMÁŘ, Zdeněk. In DRÁPAL, Ljubomír (ed). *Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 1920 (§ 241a).

¹⁷⁷ Jedná se o novelu zákonem č. 404/2012, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, v účinném znění

např. vychází z nerelevantního důkazu), už i samotný postup soudu nižší instance bude v rozporu s rozhodovací praxí NS ČR v typově stejných případech. Souhlasím s názorem, že NS ČR v nesmí, jak vyplývá z výše uvedeného rozhodnutí, v případech dodržení procesních postupů v rámci hodnocení důkazů zpochybňovat závěry nižších soudů při hodnocení důkazů v dané věci.¹⁷⁸

4.2.6 Hodnocení důkazu v rámci obnovy řízení

Žaloba na obnovu řízení je obecně přípustná jen v případech vymezených v ustanovení § 228 odst. 1 a 2 OSŘ. Podle ustanovení § 235h OSŘ, byla-li povolena obnova řízení, soud prvního stupně, jakmile usnesení nabude právní moci, věc znovu bez dalšího návrhu projedná; přihlédne přitom ke všemu, co vyšlo najevo v původním řízení nebo při projednávání žaloby.

V řízení po povolení obnovy *„soud především provede důkazy, pro které byla obnova řízení povolena, tj. nové důkazy nebo důkazy, které nemohly být provedeny v původním řízení, anebo důkazy vztahující se k novým skutečnostem nebo rozhodnutím jako důvodům obnovy. Tyto důkazy hodnotí v souvislosti s dalšími důkazy provedenými v obnoveném řízení, popřípadě v řízení o žalobě na obnovu, a s důkazy provedenými v původním řízení podle zásad pro hodnocení důkazů stanovených v § 132 OSŘ.“*¹⁷⁹

---

¹⁷⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. ledna 2012, sp. zn. 20 Cdo 828/ 2010

¹⁷⁹ DOLEŽÍLEK, Jiří. In DRÁPAL, Ljubomír (ed). *Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář...*, s. 1857 (§ 235h).

Závěr

Hodnocení důkazů zaujímá v rámci civilního procesu zcela zásadní místo. Toto téma je však, podle mého názoru, velmi podceňované, ačkoli hodnocení důkazů zahrnuje velké množství otázek a praktických problémů, se kterými se soudní praxe vypořádává jen stěží. V této práci jsem se pokusil vytvořit komplexní pohled na problematiku. Popsal jsem, jak probíhá proces hodnocení důkazů a jakými principy je ovládán, nastínil jsem významné problémy související s hodnocením důkazů a poukázal jsem na jejich možná řešení. Na závěr jsem se zabýval mechanismy, které udržují volné hodnocení v zákonných mezích, které nikde nejsou komplexně zpracovány. Cílem této práce bylo také představit, jakým způsobem proces hodnocení důkazů probíhá. K nastínění tohoto měla pomoci i struktura práce.

První kapitola byla věnována základním pojmům, které souvisí s hodnocením důkazů. Zde bych poukázal na to, že OSŘ neobsahuje legální definici hodnocení důkazů. I aspektům zásady legální teorie důkazní se literatura věnuje pouze okrajově. Dle mého názoru, není zcela ujasněné, jak správně tuto zásadu chápat.

Ani otázkou vnitřního přesvědčení soudce, o němž pojednává druhá kapitola, se česká literatura téměř nezabývá. Přitom správné nastavení a chápání těchto klíčových prvků je

významné zejména z hlediska nezávislosti soudců a respektování dalších ústavních principů s tím souvisejících. U problematiky míry důkazu jsem využil metodu dotazníku, v němž jsem položil tři otázky. U první otázky, se dotazovaní vyjadřovali zejména tak, že obecná míra důkazu by měla být stanovena nižší, než jak je v současnosti dovozována. S tímto názorem nesouhlasím, ale souhlasím se snížením míry důkazu v případech, kdy dokazované skutečnosti jsou objektivně neprokazatelné. V situaci, kdy soudce vnitřního přesvědčení objektivně nemůže nabýt (jedná se zejména o některé případy náhrady škody zdraví, kde je těžce prokazatelný kauzální průběh), jisté řešení nabízí zavedení redukované míry důkazu pro určité typy případů. Zde jsem právě jako řešení navrhol přijetí nového ustanovení v rámci NOZ, jehož znění jsem v práci nastínil. Praktický problém jsem vysvětlil na dvou konkrétních rozhodnutích NS ČR. Výsledky dotazníku také ukázaly to, že zavedení snížené míry důkazu by v určitých případech většina dotázaných uvítala. Poslední otázka dotazníku se věnovala problému, zda-li by měla být míra důkazu stanovena výslovně zákonem. Domnívám se, že míra důkazu by měla být stanovena nezpochybnitelně, čemuž by její výslovné zakotvení přispělo nejvíce. Smyslem dotazníku bylo především poukázat na názorovou nejednotu v otázce míry důkazu v českém civilním procesu a na vývojový trend nacházející řešení kritických bodů subjektivní teorie důkazní v jiných koncepcích.

V otázce míry důkazu a vnitřního přesvědčení je, dle mého názoru, nejdůležitější koncepční revize OSŘ zákonodárcem. Pro přijetí dalších možných řešení a jejich hledání je třeba, aby zákonodárce jasně stanovil, jakou pozici má materiální pravda v rámci civilního procesu. Rozhodování na základě nižší pravděpodobnosti, než té na hranici jistoty, není, dle mého názoru, za současného stavu správné. Pokud je civilní proces postaven na požadavku praktické jistoty a vnitřního přesvědčení, je třeba hledat a vytvářet instituty v rámci této koncepce. Domnívám se však, že v určitých jasně vymezených věcech by bylo možno rozhodovat ex lege na základě tzv. převažující pravděpodobnosti v duchu objektivní teorie míry důkazu. Nedomnívám se však, že by měl být zásadou objektivní teorie ovládnut celý civilní proces. Taková úvaha by, dle mého názoru, byla možná jen v případě, pokud by zákonodárce postavil civilní proces zcela na zásadě formální pravdy. Tendence o větší objektivizaci či uvolňování požadavku jistoty v rámci míry důkazu bez legislativní opory nepovažuji za příliš vhodné, jelikož takové jevy by mohly znamenat otřes samotnými pilíři, na kterých OSŘ stojí. Vhodnější by byly úvahy nad změnou koncepce OSŘ obecně a přijetí kodexu, do jehož samotných pilířů by tyto vlivy byly zakomponovány.

Třetí kapitola byla věnována jednotlivým stránkám hodnocení důkazů, kterými se soudce musí zabývat a které vymezuje judikatura. V souvislosti se zkoumáním jednotlivých stránek při hodnocení důkazů vzniká mnoho problémů. Pojem relevance není vždy používán ve správném kontextu. Soud tak mnohdy v případech, kdy právní předpis stanovil závažnost důkazu, opomíjel posuzovat i pravdivost důkazu. To v aplikační praxi přinášelo řadu problémů. Zásadní problémy přináší i otázka použití některých nezákonně získaných důkazů v rámci civilního procesu. Problematické často bývá i hodnocení pravdivosti některých důkazů. Zejména je zde otázka posuzování věrohodnosti znaleckých posudků. Samotné spojení věrohodnosti v souvislosti se znaleckými posudky není používáno správně, tak, jak by věrohodnost měla být chápána. Domnívám se také, že kritéria hodnocení znaleckých posudků by měla být stanovena zákonem, aby účastníci měli možnost znát, jakým postupem se bude soud řídit při jejich hodnocení.

V poslední kapitole byla pozornost věnována mechanismům kontroly dodržování zásady volného hodnocení důkazů. V praxi pak činí problémy zejména otázka, jakým způsobem má soud svá rozhodnutí zdůvodňovat. Dále jsem se v této kapitole věnoval přezkoumávání hodnocení důkazů. Zde bych upozornil především na problematiku zpochybnění věrohodnosti důkazu a přípustnosti zpochybňujících důkazů, kdy v minulosti došlo k názorovému nesouladu mezi NS ČR a ÚS ČR. ÚS ČR se nakonec názorově přiklonil k praxi NS ČR, přesto se ale nedomnívám, že problém není uspokojivě vyřešen a navrhuji jisté legislativní změny.

Jsem názoru se, že téma hodnocení důkazů je velmi zajímavé, aktuální a že nabízí i řadu možností pro stanovení příštích výzkumných cílů. Například by bylo možné zpracovat a více rozvést pojmy vnitřního přesvědčení, míry důkazu v komparačním pojetí, případně se zabývat detailněji problematikou redukce míry důkazu a jejím provedením v českém civilním procesu, což vzhledem k zadanému rozsahu práce nebylo více možné.

Seznam použité literatury

Monografie

HOLČAPEK, Tomáš. *Dokazování v medicínskoprávních sporech*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, 212 s. ISBN 978-80-7357-643-1.

HOLLÄNDER, Pavel. *Filosofie práva*. 1. vydání. Plzeň: Nakladatelství a vydavatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2006. 303 s. ISBN 80-86898-96-2.

HOUBOVÁ, Drahomíra. *Psychologie pro právníky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 279 s. ISBN 978-80-7380-100-7.

MACUR, Josef. *Postmodernismus a zjišťování skutkového stavu*. 1.vydání. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2001. 220 s. ISBN 80-210-2539-5.

MACUR, Josef. *Dokazování a procesní odpovědnost v občanském soudním řízení*. 1. vydání. Brno: Universita J.E. Purkyně v Brně - právnická fakulta, 1984, 179 s. ISBN 55-024-84.

PAVLOVSKÝ, Pavel. *Soudní psychiatrie a psychologie*. Praha: Grada, 2012, 232 s. ISBN 978-80-247-4332-5.

SCHELLEOVÁ, Ilona a kol. *Úvod do civilního řízení*. 1. vydání. Praha: Eurelex Bohemia, s.r.o., 2005, s. 227. ISBN 80-86861-81-3.

STAVINHOVÁ, Jaruška, LAVICKÝ, Petr. *Základy civilního procesu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 124 s. ISBN 978-80-210-5062-4.

SVOBODA, Karel. *Dokazování*. Praha: ASPI - Wolters Kluwer, 2009. 392 s. ISBN 978-80-7357-414-7.

ŠTĚPÁN, Jan. *Logika a právo*. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C.H.Beck, 2011, 183 s. ISBN 978-80-7400-373-8.

TOURNIER, Clara. *L'intime conviction du juge*. Aix-en-Provence: Presse universitaire d'Aix-Marseille, 2003, 451 s. ISBN 2-7314-0341-1.

VRCHA, Pavel. *Odůvodnění civilního rozsudku*. Praha: Leges, 2010, 160 s. ISBN 978-80-87212-53-0.

WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 5. aktualizované vydání, doplněné o předpisy evropského práva. Praha: Linde Praha, a. s., 2008, 742 s. ISBN 978-80-7201-726-3.

Komentáře

DRÁPAL, Ljubomír, a kol. (ed). *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2009. 3343 s. ISBN 978-80-7400-107-9.

DRÁPAL, Ljubomír, a kol. (ed). *Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2009. 3343 s. ISBN 978-80-7400-107-9.

DAVID, Ludvík, a kol. (ed). *Občanský soudní řád: Komentář. I. díl*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 1108 s. ISBN 978-80-7357-460-4.

Články

SEIDEL, Jan. Protiprávně získané nebo použité důkazy v civilním soudním řízení. In *Právní fórum*. 2010, roč. 7, č. 8, s. 381-394. ISSN 1214-7966.

ŠÍNOVÁ, Renáta. Věrohodnost důkazních prostředků. In *Debaty mladých právníků 2007*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2007, s. 11-13.

ZÁHUMENSKÝ, David a kol. *Problémy v činnosti soudních znalců z oboru zdravotnictví: Systémové doporučení Ligy lidských práv č. 7*. 13 s. [online]. llp.cz, 2008 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://llp.cz/publikace/problemy-v-cinnosti-soudnich-znalcu/>

ZEHNALOVÁ, Veronika. Co si pamatuje svědek dopravní nehody? *Psychologie dnes*. 2007, roč. 13, č. 10, s. 28-29. ISSN 1212-9607.

Právní předpisy

Aktuální znění: zákon č. 141/ 1961 Sb., o trestním řízení soudní, ve znění pozdějších předpisů

Aktuální znění: zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Historické znění: zákon č. 99/ 1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č.188/ 2011 Sb., účinném ke dni 15. července 2011

Aktuální znění: usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

Aktuální znění: zákon č. 85/ 1996 Sb., o advokacii

Aktuální znění: zákon č. 262/ 2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Aktuální znění: zákon č. 89/ 2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění

Judikatura

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 16. února 1995, sp. zn. III. ÚS 61/ 94

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. října 1998, sp. zn. 21 Cdo 1009/ 98

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. prosince 1998, sp. zn. 2 Cdon 1751/ 97

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 2. března 2000, sp. zn. III. ÚS 269/ 99

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. června 2001, sp.zn. 29 Odo 1438/ 2000

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. února 2003, sp. zn. 22 Cdo 136/ 2002

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. července 2003, sp. zn. 21 Cdo 818/ 2003
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. září 2003, sp. zn. 25 Cdo 1062/ 2002
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. listopadu 2004, sp. zn. 26 Cdo 1472/ 2003
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. prosince 2004, sp. zn. 30 Cdo 1224/ 2004
Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 8. srpna 2005, sp.zn. II. ÚS 98/ 05
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. srpna 2005, sp. zn. 21 Cdo 2429/ 2004
Nález Ústavního soudu ČR ze dne 23. září 2005, sp. zn. III.ÚS 359/05
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. října 2005, sp. zn. 28 Cdo 2161/ 2005
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. listopadu 2005, sp. zn. 30 Cdo 64/ 2004
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. února 2006, sp. zn. 33 Odo 986/ 2005
Nález Ústavního soudu ČR ze dne 7. června 2006, sp. zn. IV. ÚS 125/05
Nález Ústavního soudu ČR ze dne 13. září 2006, sp. zn. I. ÚS 191/05
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. září 2006, sp. zn. 25 Cdo 508/ 2005
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. února 2007, sp. zn. 22 Cdo 1217/ 2006
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. dubna 2007, sp. zn. 21 Cdo 732/ 2006
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. července 2007, sp. zn. 21 Cdo 1908/2006
Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 7. srpna 2007, sp. zn. I. ÚS 1626/07
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. března 2008, sp. zn. 21 Cdo 3341/2006
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. března 2008, sp.zn. 21 Cdo 3075/ 2006
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. června 2008, sp. zn. 32 Odo 1561/ 2006
Nález Ústavního soudu SR ze dne 12. června 2008, sp. zn. I. ÚS 114/ 08
Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 24. července 2008, sp. zn. III. ÚS 1325/08
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. července 2008, sp. zn. 20 Cdo 760/ 2007
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. září 2008 , sp.zn. 33 Odo 770/ 2006
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. listopadu 2008, sp. zn. 22 Cdo 4172/ 2007
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. června 2009, sp. zn. 30 Cdo 1792/ 2009
Nález Ústavního soudu ČR ze dne 5. srpna 2009, sp. zn. I. ÚS 1561/ 08
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. dubna 2010, sp. zn. NS 33 Cdo 4374/ 2007
Nález Ústavního soudu ČR ze dne 3. května 2010, sp.zn. I. ÚS 2864/ 09
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. června 2010, sp. zn. 22 Cdo 2516/ 2008
Nález Ústavního soudu ČR ze dne 2. listopadu 2010, sp. zn. I. ÚS 2121/ 07
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. září 2010, sp. zn. 33 Cdo 3189/2008

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. března 2011, sp. zn. 21 Cdo 434/2010
Nález Ústavního soudu ČR ze dne 20. dubna 2011, sp. zn. IV. ÚS 3309/07
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. května 2011, sp. zn. 30 Cdo 5226/2009
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. října 2011, sp. zn. 28 Cdo 1663/2011
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. srpna 2012, sp. zn. 21 Cdo 1771/2011
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. ledna 2012, sp. zn. 20 Cdo 828/2010

Abstrakt

Diplomová práce se věnuje tématu hodnocení důkazů v českém civilním řízení. V první části práce se zabývám vymezením pojmu dokazování a popisu fáze hodnocení důkazů. Stěžejní část práce je zaměřena na vymezení jednotlivých stránek při hodnocení důkazů, prostor je také věnován s tímto související problematice hodnocení znaleckých posudků, věrohodnosti osoby účastníka a svědka. Dále jádro práce tvoří nastínění problematiky vnitřního přesvědčení soudce, míry důkazu a zásady legální teorie důkazní. V poslední části práce se věnuji mechanismům, které umožňují kontrolu dodržení limitů volného hodnocení. Cílem práce je zhodnotit koncepci volného hodnocení důkazů, nastínit některé problematické otázky, vytknout nedostatky koncepce a doporučit, jak lze vhodně změnit právní úpravu.

Abstract

The thesis is concerned with the evidence assessment in Czech civil proceedings. The first part deals with the determination of the concept of evidence and a description of the phase called the assessment of the evidence. The main part is then focused on the definition of

individual aspects in the assessment of the evidence, the space is also devoted to the problems associated with the evaluation of expert evidence, the credibility of those witnesses and participants. Further work is to outline the core issues of inner conviction of judge, level of evidence and legal principles of evidence theory. The last part is devoted to the mechanisms that allow controlling compliance free evaluation. The aim is to evaluate the concept of free evaluation of evidence by outlining some issues of concern and highlighting deficiencies concept and recommend how to properly change legislation.

Seznam klíčových slov

Klíčová slova:

dokazování, hodnocení důkazů, vnitřní přesvědčení soudce, věrohodnost, zásada volného hodnocení důkazů, míra důkazu.

Keywords:

the evidence, evidence assessment, internal conviction of judge, credibility, the principle of free evaluation of evidence, the degree of proof.

Příloha

DOTAZNÍK K DIPLOMOVÉ PRÁCI NA TÉMA: HODNOCENÍ DŮKAZŮ V ČESKÉM OBČANSKÉM SOUDNÍM ŘÍZENÍ

- 1) **Měla by podle Vašeho názoru být v soudní praxi v rámci civilního procesu dodržována různá tzv. míra důkazů (míra zjišťovaných a dokazovaných skutečností), a to vždy v závislosti na objektivní obtížnosti prokazování určitých skutečností ?** (*Měla by být nižší např. v případech náhrady škody než obecně dodržovaná v ostatních věcech ?*)

a) ANO

b) NE

- 2) **Jaká by podle Vašeho názoru měla být v soudní praxi obecně dodržována tzv. míra důkazů (míra zjišťovaných a dokazovaných skutečností) při rozhodování ve věci v rámci civilního procesu?**

a) více než 50 % - 75 % („větší pravděpodobnost“)

b) 75 % - 90% („vysoká pravděpodobnost“)

c) 90% + („pravděpodobnost hraničící s jistotou“ = „téměř jistota“)

- 3) **Domíváte se, že v případě, že by zákonodárce výslovně stanovil tzv. míru důkazů (míra zjišťovaných a dokazovaných skutečností) v civilním procesu zákonem** (*např. skutečnosti lze považovat za prokázané, pokud soud o pravdivosti těchto skutečností nabude vnitřního přesvědčení, a to na základě takové míry pravděpodobnosti těchto skutečností, která je na hranici jistoty*), **by tento krok mohl zvýšit právní jistotu, v souvislosti s rozhodováním soudů v obdobných případech, a ke zlepšení práce soudců i žalobců ?**

a) ANO

b) NE

Děkuji za Váš čas. ☺